

Kriminologiska institutionen

Stockholms
universitet

”Det stora nordiska mc-kriget”

- En kvantitativ mediestudie om mc-relaterad brottslighet 1995-1997

Examensarbete 15 hp

Kriminologi
Kriminologi, kandidatkurs (30 hp)
Vårterminen 2015
Linn Jonsson

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att försöka förstå och se hur fyra av Sveriges största tidningar framställde det ”stora nordiska mc-kriget” under 90-talet i media. Undersökningen går ut på att svara på frågeställningarna; hur ser bilden av det nordiska mc-kriget ut i dagspressen under 1995-1997? Var det någon skillnad på morgon- och kvällstidningarnas rapportering? Samt vilka källor/aktörer ligger bakom yttranden i tidningarnas rapportering?

Studien tittar även på rapporteringen i termer av organiserad brottslighet i relevant koppling till dem mc-gäng som växte sig starka i Norden under tidsperioden. Det har även undersökts och analyserat om rapporteringen har skilt sig åt mellan morgon- och kvällstidningar, samt vilka bakomliggande aktörer/källor som varit delaktiga till rapporteringen.

I studien undersöktes artiklar i form av nyheter, reportage, ledare och debattartiklar mellan åren 1995-1997. Uppsatsen vilar i det stämplingsteoretiska perspektivet, vilket innebär att media i sig kan vara upphovsmakare till eventuella förutfattade meningar samt mc-gängens ryckte som spred sig runt om i Norden under 90-talet.

Studien har genomförts med en kvantitativ innehållsanalys av 267 artiklar. Med hjälp av att analysera förekomsten av specifika ord tar studien ställning till om tidningarna konstruerar och skapar en överdriven och snedvriden bild av fenomenet mc-krig. I analysen beskrivs detta med hjälp av citat och rubriker vilket påminner om en kvalitativ innehållsanalys, men i och med att det är ord som räknats är det en kvantitativ analys i grunden.

Resultaten av den genomförda studien tyder på att media har varit delaktiga i skapandet av mc-gängens ökända rykte. Genom den täta rapporteringen om våldsbrott, mc-gängens farlighet och varningar om att det nya fenomenet kunde bli ett hot mot samhället om det inte stoppades i tid, sattes en stämpel på dessa gäng och dess medlemmar som kunde leda till allmänhetens rädsla och oro. Denna stämpel som tilldelats mc-gängen under ”mc-kriget” kan istället för att vara negativt för dem, som stämplingsteorin menar, istället varit till mc-gängens nytta i uppbyggandet av ett våldskapital som stärkt deras rykte vid annan typ av brottslighet så som indrivning.

Nyckelord: Mc-krig, mc-gäng, organiserad brottslighet, innehållsanalys, media och stämplingsteorin

1. Inledning	6
1.2 Problemformulering – syfte och frågeställning	6
1.3 Avgränsningar och definitioner	7
1.4 Avsaknaden av bilder	7
1.5 Disposition	8
2. Bakgrund	8
2.1 "Det stora nordiska mc-kriget"	8
2.2 Hells Angels och media	9
2.3 Mc-gängen etablerar sig i Skandinavien	9
2.4 Mc-gänget, en ny typ av organiserad brottslighet	10
3. Tidigare forskning	10
3.1 Brott och media	10
3.1.1 Morgon- kontra kvällstidningar	12
3.2 Mc-relaterad brottslighet	12
3.3 Organiserad brottslighet i Norden	13
4. Teori	15
5. Metod	17
5.1 Kvantitativ innehållsanalys	17
5.2 Urval och material	18
5.2.1 Kodschema.....	19
5.2.2 Fördelar och begränsningar med materialet	20
5.3 Etiska överväganden	20
5.4 Reliabilitet och validitet	21
6. Resultat och analys	21
6.1 Generella resultat om tidningarnas rapportering 1995-1997	22
6.2 Det stora nordiska mc-kriget	22
6.2.1 Mc-gängen och dess medlemmar	22
6.2.2 Kriminaliteten	25
6.2.3 Organiserad brottslighet.....	27
6.3 De olika tidningstyperna	28
6.3.1 DN	28
6.3.2 SvD.....	29
6.3.3 Aftonbladet	29
6.3.4 Expressen	30
6.4 Skillnad på rapporteringen i morgon- och kvällspress	31
6.5 Källor bakom rapportering	32
7. Slutdiskussion och vidare forskning	34
7.1 Slutdiskussion	34
7.2 Framtida forskning	36
8. Referenslista	37
9. Bilagor	39
Bilaga 1: Borttagna artiklar	39
Bilaga 2: Kodschema	40
Bilaga 3: Tabell	43
Bilaga 4: Exempel på hur artiklar såg ut med bild i tidningen	49

1. Inledning

”Maffia rullar in i Sverige – Elva vittnen tog tillbaka allt de sagt. En i mc-gänget är militär- och sprängexpert”

(Aftonbladet 1995-01-15)

”Organiserade brott ovanliga. Rikskrim. Mc-gäng enda undantaget”

(Dagens Nyheter 1997-05-13)

Citaten ovan är exempel på rubriker från Aftonbladet och Dagens Nyheter under åren 1995-1997. Under dessa år pågick ett ”krig” mellan två stora mc-gäng, Hells Angels och Bandidos, i Norden. Många dagstidningar rapporterade frekvent under denna konflikt och medier runt om i Sverige började referera till ”det stora nordiska mc-kriget”, vilket används än idag när man pratar om händelsen (Sännås, 2003, s. 58).

Att brottslighet är ett populärt ämne inom media är svårt att undgå. Varje år produceras mängder av film och böcker om brottslighet, och varje dag kan vi mer eller mindre läsa om det i dagspressen. Media, så som tidningar, bidrar i stor omfattning till människors uppfattning och inställning till samhällsproblem och brott (Blomberg m.fl., 2004, s. 15). Eftersom media är en av de största informationskällorna för allmänheten, då det kommer till upplysningar om brottslighet, lagstiftning och rättssystem (Pollack, 2008, s. 423), anser jag att det är intressant ur ett kriminologiskt perspektiv att undersöka hur media rapporterade om mc-kriget under 90-talet. Det är ett bra exempel på att visa hur vissa tidningar rapporterade och konstruerade denna sällsynta och då nya företeelse. Under 1995-97 skrevs ett stort antal artiklar om Hells Angels och Bandidos konflikt. Ofta benämndes de i termer av organiserad brottslighet och man fick läsa om vilka insatser som polisen och politikerna diskuterade för att kunna motverka och stoppa ”de farliga” mc-gängen.

1.2 Problemformulering – syfte och frågeställning

Syftet med studien är att försöka förstå och se hur fyra av Sveriges största dagstidningar (Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet) var med och framställde ”det stora nordiska mc-kriget” som pågick under 90-talets andra hälft, då speciellt i termer av organiserad brottslighet kopplat till mc-gäng. Samt att försöka se vilka aktörer och källor som har fått uttalat sig i tidningarnas rapportering under denna tid? Det är också intressant att se om det förekommer någon skillnad på framställningen av mc-relaterad brottslighet, beroende på om det är en morgon- eller en kvällstidning som rapporterade om det.

Fråga 1: Hur ser bilden av ”det stora nordiska mc-kriget” ut i utvald dagspress 1995-1997?

Fråga 2: Skiljer sig bilden av ”mc-kriget” och den mc-relaterade brottsligheten åt beroende på om det är en morgon- eller kvällstidning som rapporterar?

Fråga 3: Vilka aktörer/källor ligger bakom yttrandet i tidningarnas rapportering?

1.3 Avgränsningar och definitioner

Mc-brottslighet är fortfarande aktuellt, än i dag pratar man om mc-gäng som en form av organiserad brottslighet, även om det numera finns flera gäng som är mer förekommande än just mc-gängen inom denna genre av brottslighet (Korsell, Skinnari & Vesterhav, 2009, s. 18). Det finns ca 400 lokala mc-klubbar i Sverige idag (Sveriges Motorcyklister, SMC). I undersökningen syftar mc-gäng i första hand till klubbarna Hells Angels och Bandidos, men kan ibland även räkna in deras supporterklubbar och hangarounds. Dagspress/tidningar i denna undersökning är fyra välkända tidningar i Sverige. Det är två morgontidningar, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet och två kvällstidningar, Aftonbladet och Expressen. Studien har avgränsats till att studera artiklar som skrivits mellan 1995-1997. ”Kriget” mellan mc-gängen började uppmärksammas i medier redan 1994. Dock har artiklarna från några av tidningarna inte digitaliserats innan 1995, därför valdes att enbart titta på 95-97 för att istället kunna använda alla aktuella tidningar. Under dessa tre år eskalerar och avslutas konflikten. ”Det stora nordiska mc-kriget” eller ”kriget” syftar till konflikten som pågick mellan Hells Angels och Bandidos under dessa år. I studien har det inte tagits ställning till om mc-gängen faller in under organiserad brottslighet eller inte, studien återger bara vad tidningarna har skrivit.

Under analysdelen kommer citat från olika artiklar att förekomma. Dock finns inte artiklarna med i referenslistan då artiklarna är många och det tydligt framkommer i studien hur man ska hitta artiklarna och vilka det är.

1.4 Avsaknaden av bilder

Från början var tanken att dessutom välja ut några av artiklarna och göra en kvalitativ bildanalys av dessa, för att få en tydligare bild av hur mc-kriget framställts i media. Dock började mediearkivet Retriever först 2011 att lägga in bilder till artiklar, och eftersom artiklarna i denna studie var från tidigare år, fanns inga bilder och därför kunde detta inte genomföras i studien. Artiklarnas texter har endast analyserats i textdokumentsform och hur artiklarna ser ut i originalform finns ingen analys

på. Detta kan ha påverkat resultatet. Dock har två av artiklarna hittats i sin helhet och kommer att diskuteras i slutet (bilaga 4).

1.5 Disposition

Uppsatsen har delats in i sju kapitel. Härnäst följer ett bakgrundskapitel med historien om Hells Angels och hur de beskrivs i media, när de kom till Skandinavien samt en kort beskrivning om Sveriges debatt angående organiserad brottslighet. I kapitel tre presenteras tidigare forskning som varit relevant för uppsatsen. Denna forskning är eftersökt i olika databaser/arkiv samt i Google. För att hitta relevanta källor har tidigare utförda mediastudiers referenslistor granskats. Kapitel fyra handlar om stämplingsteorin som knyts till undersökningen. Därefter följer kapitel fem, metod. Här redovisas och diskuteras innehållsanalysens för- och nackdelar, vilket material som är använt och hur urvalen är genomförda. En etikdiskussion förs och avslutas med undersökningens validitet och reliabilitet. I sjätte kapitlet redovisas och analyseras resultatet och jämförs med tidigare forskning. I det sjunde och sista kapitlet förs en avslutande diskussion om undersökningen, samt att försöka ge svaret på studiens frågeställningar. Kapitel avslutas med förslag på framtida forskningsuppslag. Därefter återfinns referenslista och bilagor.

2. Bakgrund

2.1 ”Det stora nordiska mc-kriget”

Mc-gäng som Hells Angels, Bandidos och deras ”hangaround” har ofta fått vara ansiktet utåt för organiserad brottslighet i Sverige (Korsell, Skinnari & Vesterhav, 2009, s. 18). Under mitten av 90-talet uppstod en konflikt mellan Hells Angels och Bandidos i flera av de nordiska länderna (Sverige, Danmark, Norge och Finland), som i pressen fick namnet ”det stora nordiska mc-kriget”. När konflikten mellan mc-gängen upphörde och de båda gängen kom överens om ”vapenvila” i september 1997, hade elva människor mist livet och 96 personer skadats mer eller mindre allvarligt (Brå 1999:6, s. 8). Grovt våld som öppen skottlossning, avfyra pansarskott och bombattentat var inslag i konflikten mellan mc-gängen. Enligt polisen handlade kriget om konkurrens om narkotikamarknaden. Journalisterna Wierup och Larsson pratar däremot om att man i efterhand kan betrakta det som en våldsamt ”marknadsföringsfas” där medierna hjälpte till att bygga upp det ”skräckinjagande” och dåliga ryktet om mc-gängen, som de sedermera använt sig av vid indrivningar och utpressningar (Wierup & Larsson enligt Korsell, Skinnari & Vesterhav, 2009, s. 19).

2.2 Hells Angels och media

Ända sedan Hells Angels bildades i Kalifornien på slutet av 1940-talet har media rapporterat och följt händelser kring det beryktade mc-gänget (Brå, 1996:6, s.15, Sännås, 2003, s.12). Det hela började på USA nationaldag 4 juli 1947 i Hollister när American Motorcycle Association (AMA) arrangerade en motorcykeltävling. Till detta arrangemang kom motorcykelklubben Boozefire, de var ett gäng krigsveteraner som gillade att åka motorcykel och festa. De fick sällskap av en annan klubb från Fontana, även dessa gamla krigsveteraner, som kallade sig för The Pissed Off Bastards of Bloomington. På kvällen bröt ett bråk ut och polisen grep en av motorcyklisterna. De andra motorcykelåkarna krävde att han skulle släppas, och när det inte hände, utbröt ett upplopp och polisen i den lilla staden Hollister fick påkalla hjälp från granndistrikten. Denna händelse blev väldigt uppmärksam i media och gick under namnet Hollister- uploppet.

En person som uppmärksammade detta var Hollywoodproducenten Stanley Kramer, som gjorde en film om temat som hette ”The Wild One”. AMA blev nu oroliga att händelsen skulle leda till att medlemmarna i organisationen skulle få dåligt rykte och förklarade att 99 % av motorcyklisterna var laglydiga medborgare, det var bara 1 % som misskötte sig. En polischef började också kalla dessa ”olydiga” medlemmar för ”Outlaws”. Reaktionen på detta var att dessa medlemmar själva började kalla sig 1 %- are och Outlaws. De tog det som ett hedersmärke och lät göra ett enprocentsmärke som de sydde fast på sina västar. Helt plötsligt hade medlemmarna i mc-klubben fått en identitet, outlawskulturen hade nu fötts och bestod av unga, vilda ”bikers” som ville leva sitt eget liv. Daniel R. Wolf som studerat bikerkulturen i många år menar att Outlaws är klubbar som inte godkänts av AMA.

Det finns ingen nerteknad historia om Hells Angels men enligt vad man vet så härstammar de från klubben The Pissed Off Bastards of Bloomington som startade uploppet i Hollister. Med sina västar prydda med ett stort ryggmärke av en dödskalle med flygarhjälm och vingar, ”the Death Head”, började gänget åka runt i Kalifornien (Sännås, 2003, s.9f., Brå 1999:6, s. 14f.). Nästa händelse som hade betydelse för Hells Angels ägde rum 1964 när klubben åkt till staden Monterey för att festa. På kvällen dök två gråtandes flickor upp hos polisen och berättade att de blivit våldtagna av medlemmar på festen. Polisen grep fyra Hells Angels medlemmar och även denna historia blev uppmärksam i media trots att inget åtal väcktes mot medlemmarna (Brå 1999:6, s.15). Nu var Hells Angels rykte grundlagt och spred sig över USA och vidare ut i världen (Sännås, 2003, s. 12).

2.3 Mc-gängen etablerar sig i Skandinavien

På 70-talet gjorde ”bikerkulturen” sitt inträde i Skandinavien via Danmark. Då fanns flera klubbar som enligt polisen i Danmark tydligt influerats av Hells Angels. 1980 fick Skandinavien sin första

Hells Angels klubb i Danmark och 1993 blev klubben Dirty Dräggels från Malmö den första Hells Angels-avdelningen i Sverige. Samma år blir den danska klubben Undertakers den första Bandidosavdelningen i Norden och ett år senare, 1994, har även Sverige och Norge fått fullvärdiga medlemmar till Bandidos. I Sverige är det mc-gänget Morbids utanför Helsingborg som blir först med att bära Bandidos ryggmärke. Det är också här, när det står klart att Morbids ska upptas av Bandidos som konflikten mellan dem båda mc-klubbarna bryter ut (Brå 1999:6, s. 16).

2.4 Mc-gänget, en ny typ av organiserad brottslighet

I samband med att det organiserade internationella motorcykelgänget Hells Angels kom till Sverige tog också myndigheterna upp kampen mot den organiserade gängkriminaliteten. Organiserad brottslighet var inget nytt i Sverige. Redan under sprittransoneringen på 1920-talet etablerades stora smuggelnätverk djupt förankrade i det civila samhället. När sedan narkotika på allvar kriminaliserades genom narkotikastrafflagen 1968 uppmärksammades organiserad brottslighet i den allmänna debatten. Under 70-talet handlade den organiserade brottsligheten till stor del om ekonomisk brottslighet, det var svartklubbar, spelklubbar, organiserad prostitution, skatte- och valutabrott samt svarta affärer med fastigheter, lån, bilar och företag som diskuterades. Arbetsgruppen mot organiserad brottslighet (AMOB) tillsattes 1976 för att inventera situationen och komma med förslag om nya polismetoder och lagstiftningar. På 80-talet var det fortfarande den ekonomiska brottsligheten som var i fokus för organiserad brottslighet och Sverige var fortfarande opåverkad av den grova organiserade brottsligheten som fanns i resten av världen i form av kriminella gängbildningar (Barkman & Palmkvist, 2011, s. 62f.). Studerar man rapporteringar och utredningar från 90-talet ser man att det är först då som polisen börjar inrikta sig på organiserad brottslighet i form av motorcykelgäng (ibid., s. 66), den organiserade brottsligheten hade nu fått en ny deltagare som skulle bekämpas.

3. Tidigare forskning

3.1 Brott och media

Medieforskare tänker sig att medierna har en dagsordningsfunktion, ”agenda-setting”, med det menar forskarna att medierna styr vad som ska stå i fokus för allmänhetens och politikernas intresse. Detta gör dem till betydelsefulla aktörer och deltagare i samhällsdebatten om brott, vilket i sin tur kan leda till att nyheter som publiceras utgör en mycket begränsad bild av hur brottsligheten beskrivs, och därmed kan allmänhetens uppfattning om ämnet bli snedvriden. Detta kan vidare leda till att allmänhetens åsikter följer ramarna media satt upp jämfört med om de hade haft en mer

informerad och objektiv bild av brottsligheten (Blomberg m.fl., 2004, s. 13). Det råder dock oenighet mellan forskarna om mediernas brottsförmedling. Vissa hävdar att brottsnyheter speglar den faktiska brottsligheten medan andra hävdar att medier överdriver och bidrar till allmänhetens felaktiga bild av brott och brottslighet (Dahlgren, 1987, s. 26).

Forskare menar att medierna kontrollerar tillgången och sätter reglerna till den arena där olika intressen som ekonomiska, politiska och sociala maktstrukturer står på spel (Pollack, 2004, s. 67). Enligt Pollack har Ericsson undersökt journalistik om avvikelser och brott och kommit fram till att nyheter om brott och brottslighet fyller ett underhållningsvärde och säljer bra på marknaden. Men det är också moraliteter som skiljer dem goda från dem onda (ibid.). Det är många aktörer och organisationer som har ett intresse av att fastställa vad som ska ses som avvikande, Pollack menar att journalister har den främsta makten i produktionen och spridningen av sociala avvikelser och normaliteter (ibid., s. 67-68).

Den primära källan för nyheter om brott är polis och rättsväsendet. Det lyfts oftast fram i artiklar eftersom de anses som en legitim och trovärdig källa (Dahlgren, 1987, s. 17). Det betyder att polis- och rättsväsendet i stor utsträckning påverkar vad som blir en nyhet och deras paradig och tolkningar får ett stort utrymme i medierapporteringen (Pollack, 2004, s. 65f). Om medias konstruktion av mc-gäng och mc-kriget bygger på polisens uppgifter kan den påverkas av bakomliggande syften hos polisen. Det är svårt att uttala sig om vad syftet skulle vara men polisen vill alltid motivera att det behövs mer pengar för att bekämpa brottslighet (Flyghed, 2000, s. 166). Att lyfta fram den mc-relaterade organiserade brottsligheten skulle kunna ligga i deras agenda. Pollack (2004) menar att medias urval vilar på ett institutionellt perspektiv, att det som avviker och bryter mot rådande normer och värderingar, ofta är det som blir exceptionellt och därför uppmärksammas som nyheter (Pollack, 2004, s. 61). Det faktum att nutidens nyhetsförmedling är en stor industriell verksamhet som omsätter enorma summor pengar påverkar både nyhetsurval och rapporteringssätt. Medierna är beroende av att både tekniska och ekonomiska aspekter samverkar, vilket betyder att media måste producera material som fångar människors uppmärksamhet, annars räcker eventuellt inte intäkterna till för att få hjulen att snurra vidare (ibid., s. 82-83).

Heber (2007) pratar om superprimär nyhet i sin avhandling. Det är en nyhetsform med ett nyhetsvärde av sensationell karaktär och som därför hamnar på såväl förstasidan som mittuppslag och på flera andra sidor i tidningen. En sådan nyhet är sällan av enbart nationellt intresse, utan tilldrar sig även uppmärksamhet av internationell natur (Heber, 2007, s. 173-174). Det är därför inte konstigt att mc-kriget blev en stor nyhet. Det var något nytt och exceptionellt som inte tidigare funnit i Sverige och dessutom spred det sig över nästan hela Norden.

3.1.1 Morgon- kontra kvällstidningar

Ingela Wadbring professor i medieutveckling gjorde 1996 en studie om skillnader mellan morgon- och kvällspress. Studien är förvisso nästan 20 år gammal och en hel del förändringar har skett inom ämnet medieproduktion. Dock är artiklarna som använts i denna undersökning från 1995-1997 och då var Wadbrings studie ny och relevant och därför anser jag att den kan användas för denna studie. Desamma gäller Peter Dahlgrens rapport från 1987 som refereras till här nedan.

I Wadbrings avhandling (1996) ”Viktigt eller inte? Bedömning av innehållet i olika tidningstyper” har hon undersökt vad som ansetts viktigt att läsa om i respektive tidningsformerna. Hon har också undersökt om kvällspressen ska betraktas som ett komplement eller en konkurrent till dagspressen. Hon börjar med att påpeka skillnaderna i distributionsformerna mellan de olika tidningstyperna. Dagstidningarnas läsare är i större utsträckning prenumeranter än vad kvällstidningsläsarna är (Wadbring, 1996, s. 148). Undersökningen visar vidare att båda tidningstypernas läsare ansåg att lokala och nationella nyheter var viktigast. Wadbring anser inte att kvällstidningarna ska ses som konkurrenter till morgontidningarna utan snarare ett komplement, även om samma nyheter värderades lika av läsarna så fyller de olika tidningstyperna olika funktioner. Dagstidningarna står för informationsförmedlingen medan kvällstidningarna står för mer underhållande natur. Dessutom visade det sig att de flesta av kvällstidningsläsarna även prenumererade på en morgontidning (ibid., s. 151f.).

Även Peter Dahlgren påvisade i sin rapport hur texternas formalia och språkbruk skiljer sig åt mellan tidningstyperna. Kriminaljournalistiken i morgontidningarna hade generellt kortare artiklar än kvällstidningarna. Dessutom skrev morgonpressen mindre personligt och mer moraliserande än kvällspressen (Dahlgren, 1987, s. 37).

3.2 Mc-relaterad brottslighet

I slutet av 90-talet fanns det fyra stora mc-gäng i världen som brukar diskuteras i samband med organiserad brottslighet. Hells Angels, Bandidos, Outlaws och Pagans (Brå 1999:6, s. 11). I Sverige fanns två av dessa fyra mc-gängen representerad, Hells Angels och Bandidos (ibid., s. 12).

1983 startade en våldsam mc-konflikt mellan Hells Angels och Bullshit MC i Danmark. När konflikten slutade fyra år senare hade 12 människor dött och bara en av klubbarna fanns kvar, Hells Angels. Det blev den första Hells Angels klubben i Norden. Under den första delen av 90-talet växte klubbens medlemsantal drastiskt, på 7 år bildades 19 nya avdelningar i Norden.

1999 fanns ca 100 medlemmar varav 80 tillhör Hells Angels och resterande 20 Bandidos. Dessutom fanns ytterligare ca 25-30 mc-klubbar i Sverige. Ca 20 av dessa var supporterklubbar till Hells Angels medan Bandidos bara hade en supporterklubb. 1999 fanns det Hells Angels avdelningar i Malmö, Helsingborg, Stockholm och en prospectavdelning i Göteborg medan Bandidos avdelning

fanns i Helsingborg och Halmstad (ibid., s. 12).

Inom Hells Angels och Bandidos finns det inga kvinnliga medlemmar, det är en manlig subkultur med manligt ideal och utgörs av intresset för motorcyklar och brödraskapet, en för alla, alla för en. För medlemmen är klubben den viktigaste sociala enheten, hans lojalitet ska finnas för klubben och likvärdigt ska klubbens lojalitet finnas för honom (ibid., s. 18). Det är också viktigt för medlemmarna att bära sin väst med ryggmärket på som är en av de viktigaste symbolerna för klubben och som visar vilken klubb man tillhör, vilket territorium som de anser tillhör dem och vilken roll man har inom klubbens hierarki. Västen kan också bära andra märken som visa olika saker som medlemmen har utfört (ibid., s. 20).

När man pratar om dem våldsamma konflikterna mellan mc-gäng ska de förstås som inslag i en fejd, där klubbarna strider om prestige och status. Ofta har konflikterna mellan klubbarna startat i samband med att några medlemmar som bär väst hamnat i konflikt med varandra. Bär de inte västen leder det ofta inte till någon fejd (ibid., s. 21). Genom den stora konflikten på 90-talet visade de båda mc-gängen att de var beredda att använda mycket grovt våld, vilket lett till att de byggt upp ett våldskapital. Ett kapital som kan användas vid påverkan av vittnen och myndighetspersoner, som i sin tur kan användas till fördel för medlemmar som begår brott i den under världen (ibid., s. 35).

Annan brottslighet som kopplas till fenomenet mc-gäng är olika typer av hot mot myndighetspersoner och vittnen, men mc-gängen är också förknippade med brott som förargelseväckande beteende, fortkörning och rattfylleri (ibid., s. 21). Andra brott som olika aktörer vill koppla till mc-gäng är narkotikabrott, ekobrott, utpressning och beskyddarverksamhet. Det är ett faktum att medlemmar av mc-gäng begår dessa typer av brott vars syfte är ekonomisk vinning eller profit. Dock kan dessa typer av brott inte ge uttryck för fenomenet mc-gäng, då mc-gängen inte är några brottsorganisationer som planerar och genomför brottsliga aktiviteter i syfte att erhåll profit. Alltså måste den enskilda medlem som begår brottet räknas som utomstående när brottet begås. Det är då individen som begått ett brott och ska därför räknas som en enskild person och verkar således inte som en medlem i ett mc-gäng. Mc-gänget som organisation begår inte det fysiska brottet utan individer som medlemmar i organisationen genomför den brottsliga handlingar, därför kan inte klubben i sig ställas inför rätta (ibid., s. 22).

3.3 Organiserad brottslighet i Norden

Det finns många olika definitioner av organiserad brottslighet (Brå 1999:6, s. 23, Korsell, Skinnari & Vesterhav, 2009, s. 22). Det finns dock en vedertagen definition som EU satt upp för att underlätta jämförandet av rapporteringen mellan länderna. Definitionen är komplicerad och utgör 11 punkter. För att det ska räknas som organiserad brottslighet måste minst sex utav dem 11 punkterna uppfyllas och fyra av dem sex punkterna måste vara punkt 1, 3, 5 och 11:

1. Samverkan mellan fler än två personer
2. Egna tilldelade uppgifter åt vara och en
3. Lång eller obegränsad utsträckning i tiden (kriteriet hänför sig till gruppens stabilitet och potentiella varaktighet)
4. Någon form av disciplin och kontroll
5. Misstanke om allvarliga kriminella handlingar
6. Verksamhet på internationell nivå
7. Användande av våld eller andra metoder för hot
8. Användande av kommersiella eller affärsmässiga strukturer
9. Deltagande i penningtvätt
10. Otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomin
11. Strävan efter vinning och/eller makt (Korsell, Skinnari & Vesterhav, 2009, s. 23).

Organiserad brottslighet är inget nytt i Sverige, dock var det först på 90-talet, i och med ”mc-kriget”, som det börjades tala om organiserad brottslighet i samband med mc-gäng (ibid., s. 18). Enligt Korsell & Larsson (2010) finns två ytterligheter av organiserad brottslighet i samband med gängverksamhet. På ena sidan finns gäng som Hells Angels där broderskapet är i fokus. De är gäng som syns, hörs, uppfattas som hotfulla och bärs upp av identitet och sammanhållning. Medlemskapet manifesteras utåt genom att medlemmarna bär symboler, har särskilda tatueringar och uttrycker sig genom speciella kläder. Dessa grupper får mycket utrymme i media, hos politikerna och olika myndigheter, och har således blivit det som förknippas med organiserad brottslighet. Men grupper som dessa menar Korsell & Larsson är ovanliga inom den organiserade brottsligheten. Istället menar de att grupper som de kallar ad hoc-grupper är vanligare i sammanhanget. Ad hoc-grupper är tvärtom broderskapet oftast lösa, flexibla och mer eller mindre tillfälliga (Korsell & Larsson, 2010, s. 429f.). Dessa grupper vill till skillnad från broderskapet inte dra uppmärksamheten till sig utan jobbar mer diskret. De anser att för mycket uppmärksamhet är dåligt för affärerna, och drar nytta av att samhälles fokus riktas mot broderskapens gäng så att deras verksamhet kan fortgå ostört. Det som driver medlemmar i ad hoc-grupper är ekonomisk vinning. Eftersom grupperingarna är flexibla och ofta splittras och bildar nya organisationsstrukturer är det väldigt svårt för myndigheterna att upptäcka och förhindra aktiviteterna (ibid., s. 431). Innan andra världskriget rörde organiserad brottslighet smuggelsprit, efter krigets slut var det narkotikan som sattes i fokus. Ett annat förbiset område inom organiserad brottslighet är handeln med stöldgods, vilket går att leda hela vägen upp i näringslivet, särskilt när det gäller organiserade stölder av metaller, lastbilar och lagervaror (ibid., s. 433).

Den organiserade brottsligheten är väldigt svår att skilja från vardagsbrottsligheten. Missbrukare och ”gråtjuvar” kan vara leverantörer av stöldgods som går hela vägen till större hälare, och en småskalig gatulangare kan i sin tur vara yttersta länken av något distributionsled åt en knarkbaron från Colombia eller inhemsk ad hoc-gruppering (ibid., s. 434). Stora delar av dem nordiska länderna består av mindre samhällen och landsbygder. Detta har lett till att den organiserade brottsligheten också förekommer i småskalighet som t.ex. hembränningsfabriker. Hur samhället är organiserat påverkar även hur brottsligheten är organiserad. I länder där familjen utgör basen för näringsverksamheten tenderar också den organiserade brottsligheten att vara familjebaserad. I samhällen som är starkt hierarkiskt uppbyggda, med stora sociala skillnader, följer den organiserade brottsligheten det mönstret. Tittar man på dem nordiska länderna som är uppbyggda utefter platta informella organisationer är det inte så konstigt att den organiserade brottsligheten i Norden bygger på vänskap och kontakter (ibid., s. 438).

4. Teori

Stämplingsteoretikerna menar att orsaker till brottsligheten uppkommer i det etablerade samhället och dess krav på individen (Sarnecki, 2009, s. 200). Enligt Howard Becker (2006) gör alla sociala grupper upp regler som de under vissa omständigheter och tillfällen försöker genomdriva. Utefter detta definieras situationer och beteendeformer. Några handlingar kommer att bli riktiga och gör andra till felaktiga. Bryter man mot dessa regler som gruppen enats om kan individen i fråga framstå som opålitlig och som en ”speciell typ av person”. Han betraktas som *utanförstående*. Men personen som ses som *utanförstående* kanske upplever saken på helt annat sätt och anser att de som dömt honom inte är kapabla till det. Då uppstår en situation där regelbrytaren anser att hans domare är *utanförstående*. Becker (2006) vill klargöra den situation och process som denna dubbelterm refererar till: ”... *de situationer då regler överträds och vidmakthålls och de processer varigenom vissa bryter mot regler och slår vakt om dem...*” (Becker, 2006, s. 17). Vidare menar han att en individs beteendemönster utvecklas över tid, alltså avvikandet sker sekventiellt under en process där den brottsliga handlingen definieras som avvikande i förhållande till dem rådande normerna (ibid., s. 33). När en individ blir utpekad som avvikare av omgivningen kan detta leda till att individen till slut godtar denna syn på sig själv. Det blir en självuppfyllande profetia, där avvikaren utför handlingar som han eller hon tror att omgivningen förväntar sig att han eller hon ska göra (ibid., 2006, s. 41). Tannenbaum (1938) menar att stigmatiseringen leder till att individen saknar tillhörighet till samhället och därefter fortsätter att bryta mot samhällets normer i ännu större utsträckning (Sarnecki, 2009, s. 201). Becker (2006) anser att individer är beroende av att ingå i samhörighet och då uppstår grupper och subkulturer som skapar en gemenskap med egna regler och

normer (Becker, 2006, s. 44). Det är själva strukturen i samhället som kategoriserar avvikande handlingar, vi människor skapar regler som bestämmer vad vi ska betrakta som avvikande och icke-avvikande (ibid., s. 22). För att något verkligen ska vara avvikande måste handlingen upplevas som avvikande av andra. Om man sen kombinerar denna dimension, om en handling stämmer med en viss regel eller inte, framkommer olika typer av avvikelserformer.

Enligt Becker är två av typerna lättare att förklara, konformt beteende är när reglerna efterföljs och uppfattas som sådant av andra. Ytterligheten till konformt beteende är det rent avvikande beteendet. Det innebär att både bryta mot regeln och uppfattas att det görs. Den tredje typen är de falska anklagelserna, ett beteende som inte bryter mot samhällets norm men som andra i samhället betraktar som ett normbrytande. Sista formen av avvikande är det hemliga avvikandet. Här bryts en regel men andra betraktar det inte som om regel bryts (ibid., s. 31f.). Det finns också handlingar som betraktas som avvikande beroende på vilket land vi befinner oss i, ett beteende som vi här i Sverige tycker är acceptabelt, kanske inte är det i ett annat land eller vice versa (ibid., s. 35).

Inom stämplingsteorin talas det om en primär avvikelse och en sekundär avvikelse. Med primär avvikelse menas att många ungdomar begår brott under sin ungdomstid och att det kan ses som en naturlig del i ungdomen. Det flesta blir inte påkomna och växer ifrån detta beteende. Några individer kan bli påkomna och samhällets reaktion på detta beteende, i form av hårda straff eller felaktiga misstankar, kan leda till att individen fortsätter med ett brottsligt beteende, så kallad sekundär avvikelse (Lemert (1951) i Sarnecki, 2009, s. 201, Knutsson, 1977, s. 9).

Stämplingsteoretikernas syn på brottslighet har mött stort motstånd både i Sverige och internationellt. Forskare som Kornhauser (1978) menar att det inte finns någon logisk följdriktighet och empiriskt stöd för teorin. Dock menar Farrington (1977) att han funnit att den självdeklarerade brottsligheten ökat hos många unga sedan de blivit påkomna i samband med brott, inte minst från rättssystemet. Även rättsväsendet ställer sig kritiska till stämplingsteorin och menar att om man accepterar denna, så innebär det att stora delar av det sedvanliga sättet att reagera på brott inte kan uppfattas som något annat än en stor organisation för att skapa fler brott (Sarnecki, 2009, s. 202). Knutsson (1977) anser att stämplingsansatsen inte kan betraktas som en väl sammanhållen teori utan att dess företrädare haft ett gemensamt synsätt i sin analys om vad som är ett kriminellt och avvikande beteende (Knutsson, 1977, s. 9).

Denna studie går inte ut på att göra någon teoritestate undersökning. Däremot lämpar sig stämplingsteorin för denna studie och kan användas som ett verktyg i analysen. Sedan starten av mc-gänget Hells Angels har medier varit med och bidragit till mc-gängets rykte. Ibland har den varit glorifierande, t.ex. filmen *The Wild One* som visade upp en romantisk bild av den tuffa, manliga och fria MC-åkaren. Tidningarna målade upp en annan bild av medlemmarna, som dem

farliga, tuffa och skräckinjagande mc-knuttarna som hotar samhället och dess individer. Enligt medierna ställde de till med bråk, slogs, drack, knarkade och våldtog unga flickor. När sedan mc-kriget bröt ut i Sverige och resten av de nordiska länderna, kunde man återigen läsa om det ”farliga gängen” som inte drog sig för att avfira pansarskott mitt i bostadsområdet där den konkurrerande klubben hade sitt högkvarter.

I och med uppmärksamheten som media gav ”mc-kriget” på 90-talet byggdes ett rykte upp om mc-gängen och mc-klubbarna. I stämplingsteorin är det andras eller samhällets uppfattning om någon som gör dem avvikande, vilket leder till att det blir något negativt för personen som blir avvikande och de kan börja bete sig därefter. Men enligt Korsell, Skinnari och Vesterhav (2009) har stämplingen i mc-gängens fall snarare gagnat dem. Tack vare ryktet om deras ”farlighet” och ”råhet” räcker det med att de bär sina västar för att utan hot kunna bedriva annan kriminalitet som indrivning, hot av vittne och beskyddarverksamhet. Här kan man tala om en omvänd stämplingsteori, där den inte bli stigmatiserad utan där mc-gängen bygger upp ett våldskapital som gynnar deras varumärke (Korsell, Skinnari och Vesterhav, 2009, s.19).

5. Metod

Materialet till studien består av 267 stycken artiklar från fyra dagstidningar, Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet, från år 1995-1997. För att analysera dessa artiklar har jag använt mig av en kvantitativ innehållsanalys som metodiskt angreppssätt, alltså har ord räknats och kodats in efter ett förutbestämt kodschema (Bryman, 2011, s. 283). När jag redovisar resultatet av min analys görs det dock med hjälp av citat och rubriker vilket påminner mer om en kvalitativ innehållsanalys. Detta gör jag bara för att det ska bli lättare att se hur jag resonerat och visa på ord och aktörer som räknats (ibid., s.505). Men med tanke på att studien gått ut på att räkna förekomsten av olika ord och aktörer är det en kvantitativ undersökning. Färre artiklar kunde valts ut och istället analyserats med hjälp av en helt kvalitativ innehållsanalys, men jag ville få med alla år och tidningar för att få en så heltäckande bild av mc-kriget som möjligt och valde därför att göra en kvantitativ studie istället för en kvalitativ studie.

5.1 Kvantitativ innehållsanalys

Kvantitativ innehållsanalys är bra att använda när man vill räkna förekomsten av något i olika texter. Man vill till exempel se hur ofta ett specifikt ord förekommer i en text, eller hur ofta en tidning omnämner något i sin ledare under en bestämd tidsperiod. Det går också att mäta om det finns skillnad mellan olika källor som beskriver något (Bergström & Boréus, 2012, s. 52f.). Eftersom undersökningen går ut på att se hur tidningarna framställer ”det stora nordiska mc-

kriget” samt om det skiljer mellan morgon- och kvällstidning anser jag att metoden är passande.

Kvantitativ innehållsanalys är en forskningsteknik som innefattar objektivitet, kvantitet och systematisk beskrivning av det faktiska innehållet i råmaterialet (Bryman, 2011, s. 281), som i detta fall är tidningsartiklar. Objektiviteten innebär att man i förväg bestämmer hur innehållet ska kategoriseras, i detta fall är det gjort efter ett kodschema (bilaga 2). Detta för att så lite som möjligt av forskarens åsikter ska påverka processen. Egenskapen som rör den systematiska delen är att reglerna tillämpas på ett principfast sätt genom hela arbetet så att egna tolkningar inte påverkar resultatet. Båda dessa egenskaper görs för att arbetet ska bli så transparent som möjligt. Följer man dessa två regler så blir resultatet inte en del av forskarens egna värderingar (ibid., s. 282). Dessa egenskaper ses som innehållsanalysens starka sidor. Det är en öppen metod och man kan konkret beskriva hur man gjort sitt urval och utformat kodschemat, vilket gör att det är lätt för andra att replikera studien. Det gör också att metoden beskrivs som icke-reaktiv, alltså att det som studerats inte påverkas av forskaren (ibid., s. 296). Dock bör det finnas en medvetenhet om att det är forskaren som sätter reglerna eftersom han/hon utformar kodschemat.

En svaghet med innehållsanalysen är att det är svårt att framställa ett kodschema som inte innehåller tolkningar av forskaren. En annan svaghet med kvantitativ innehållsanalysen är att det är svårt att ställa varför- frågor till materialet (ibid., s. 297). Innehållsanalysen kan däremot ge information om sociala grupper som annars inte är lätta att kontakta (ibid., s. 296), vilket i detta fall gäller mc-gängen. De har valt att stå utanför samhället och håller sig restriktiv till kontakter med institutioner.

5.2 Urval och material

Artiklarna för studien är sökta i mediearkivet Retriever. De tidningar som inkluderades var Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet för tidsperioden 1 januari 1995 till 31 december 1997. ”Kriget” började bevakas redan 1994, när olika sökningar gjordes hade Aftonbladet och Svenska Dagbladet inte digitaliserat sina artiklar från 1994. Bedömningen gjordes att hellre ha fler tidningar och färre år. Under 1994 förekom ett 50-tal artiklar om mc-kriget som valdes bort, för att få med ett jämförbart material från fler tidningar. Totalt blev mitt råmaterial på 284 artiklar. 1995 fanns det 29 artiklar, 1996 fanns det 147 artiklar och 1997 108 stycken. Totalt hade Aftonbladet 90 artiklar, Dagens Nyheter 36 stycken, Expressen 80 stycken och Svenska Dagbladet 78 artiklar. Efter att gått igenom artiklarna valdes att inte ta med 17 stycken varav tre var från Expressen medan Aftonbladet och Svenska Dagbladet hade sju artiklar vardera (se bilaga 1). Det var artiklar som skrivits om något annat men som någon gång i texten hade nämnt något av sökorden. Efter dessa bortfall var material 267 tidningsartiklar. 36 artiklar var från Dagens Nyheter, 71 stycken från Svenska Dagbladet, 83 stycken från Aftonbladet och 77 stycken från Expressen.

Artiklarnas fördelning varierar under åren och ökar markant när någon specifik händelse ägde rum.

I och med valet att ha med alla fyra tidningarna, istället för alla fyra år i studien, omfattas både populärpress och mer elitinriktad morgonpress, samt de mest lästa tidningarna ur såväl morgon- som kvällskategorierna (Dagens Nyheter respektive Aftonbladet). Tidningarna är rikstäckande, dock är deras fokus till stor del på Stockholm. Lokalpressen kan ha en annan konstruktion utifrån lokal kontext, men syftet är inte att generalisera resultatet på alla tidningar utan bara på dem utvalda källorna. Det har inkluderat alla olika slags artiklar så som nyhets-, debatt-, ledare- samt kulturartiklar.

Sökorden som valdes för att hitta artiklarna i Retriever var i exakt ordning: mc-krig* OR mc-gäng* AND "organiserad brottslighet" OR mc-klubb* AND "organiserad brottslighet" OR "Hells Angels" AND "organiserad brottslighet" OR Bandidos AND "organiserad brottslighet". De fyra utvalda tidningarna markerades och jag valde att söka hela artiklar. Sedan valdes datumen 1995-01-01 till 1997-12-31. Markeringen * betyder att sökmotorn söker på alla former av böjningar på det ordet som har markeringen efter sig. Fortsättningsvis förkortas Dagens Nyheter som DN och Svenska Dagbladet som SvD.

5.2.1 Kodschema

Kodschemat (bilaga 2) är utformat i tre olika delar. Totalt är det 33 variabler som ska besvaras med hjälp av artiklarna. Del ett består av 10 variabler och handlar om vilken tidning det är samt när artikeln är skriven och fakta om artikeltyp med mera. Varje artikel har tilldelats ett artikelnummer för att se om det förekommer fler än en artikel samma dag från samma tidning.

I del två användes olika teman för att se vad som omnämns i artiklarna. I denna del finns 11 variabler, som rör till exempel vilken plats händelserna skett på eller vilken typ av brott som omskrivs i artikeln samt åtgärden samhället ville ta mot denna brottslighet. Under dessa teman fanns fyra variabelvärden (se bilaga 2).

Det kan skrivas om flera brott i samma artikel men bara en har kodats in som huvudtema. Del tre handlade om aktörer/namn-givare. Denna består också av 11 variabler och handlar om vem som är den huvudsakliga källan till artikeln. Här tas även förekomsten av kvinnor i artiklarna upp och vilken roll denna då hade. Detta för att se om kvinnor fick någon talan i en annars så mansdominerad kultur. Precis som i del två fanns fyra variabelvärden (se bilaga 2).

Efter att ha gått igenom alla texter och kodat in dem upptäcktes att punkten som handlade om offer borde ha haft en kategori till, nämligen om offret var utomstående och oberoende av mc-gänget eller om offret var en medlem eller någon med anknytning till mc-gänget. Därför lades ytterligare en variabel till om relationen mellan mc-klubb och offer. Artiklarna gick igenom igen för att se vilken typ av offer som omskrevs i dem. Denna punkt blev viktig för att se om tidningarna gjorde

skillnad på offrets anknytning till mc-gängen.

5.2.2 Fördelar och begränsningar med materialet

En fördel med materialet till undersökningen är att det består av tidningsartiklar och det går att återhitta artiklarna i mediearkivet Retriever. Används exakt samma sökord som i studien kommer alla artiklar upp på en gång. Dock behöver man ha tillgång till Retriever för att lättast hitta artiklarna igen, vilket går att få via Stockholms Universitets bibliotekssida. Det går att hitta artiklarna via andra databaser men det kräver då mer arbete än en sökning i Retriever. En annan fördel är att det är ett heltäckande material under tre år av dessa tidningar. Däremot kan det utelämnats artiklar som handlar om denna händelse men som inte kommit med i sökning för att de inte nämner något av sökord som tagits fram. Ytterligare en begränsning med materialet är att det inte framgick om artikeln hade bilder eller om den fanns med på förstasidan.

5.3 Etiska överväganden

Under flera olika faser av en undersökning aktualiseras olika etiska frågeställningar (Bryman 2011, s. 126). Det är därför viktigt att man redan innan undersökningens start uppmärksammar dessa potentiella etiska frågor (Kvale & Brinkmann 2014, s. 99). Det åligger forskaren att vara klok i sitt avvägande när något studeras och ständigt försöka bedöma vilka följder undersökningen kan få (Bryman 2011, s. 130). I praktiken skiljer sig de etiska övervägandena åt, beroende på vilken forskning som genomförs. Gemensamt för dem är att forskningsetiken genomtränger hela forskningsprocessen (Kvale & Brinkmann 2014, s. 113ff.).

När empiri samlas in till undersökningen bör forskaren ta hänsyn till dem etiska principerna som Vetenskapsrådet tagit fram, *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet 2002, s. 5ff.). Dem grundläggande etiska frågorna rör frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet (Bryman 2011, s. 131). Gränsen för vad som är oetiskt och etiskt är inte alltid helt lätt. De som skriver om etik inom samhällsforskning antar olika synpunkter när det kommer till detta och etiska frågor kan ibland vara svåra att skilja från dem som rör forskningens kvalitet (ibid., s. 147).

Artiklarna som analyserats är redan offentligt publicerade och påverkas inte av forskaren närvaro. Dock dyker en viktig etisk fråga upp i materialet. Artiklarna påstår att brottsliga handlingar begåtts och namn och bild på misstänkta, dömda och offer förekommer. Huruvida detta faktiskt stämmer eller inte tar studien ingen ställning om. För att ta hänsyn till dem forskningsetiska kraven har det därför bestämts att anonymitet ska råda genomgående i studien för dem personer som nämns i artiklarna. Artiklarna som utgör materialet är skrivna av olika journalister, men jag kommer att behandla artiklarna som om det är Aftonbladet, DN, Expressen respektive SvD:s röster, det vill säga

att tidningarna ska betraktas som arena för olika aktörer och inte journalisterna i sig.

5.4 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet innebär tillförlitligheten och rör frågan ifall resultaten från en undersökning blir samma om undersökningen genomförs på nytt (Bryman, 2011, s. 49). Studien anses vara replikerbar. Med replikation menas att det går att göra en upprepning på en studie (ibid., s. 49). Denna studie är relativt lätt att upprepa, då både sökord, vilka tidningar samt datum artiklarna publicerats har redovisats. Kodschemat finns bifogat och alla delar och punkters innehåll är redovisade. Kodschemat är tydligt och jag anser att det finns få tolkningsmöjligheter. En polis är en polis och ett citat är ett citat. Dessutom har punkterna i kodschemat lästs igenom av ytterligare ett par personer och vi tolkade punkterna på samma sätt. Material kommer inte förändras och vid användandet av ett likadant kodschema bör resultaten bli relativt lika.

Validitet går ut på att se om man verkligen mäter det man avser mäta i en undersökning. I den här undersökningen handlar det om en mättningsvaliditet, även kallad begreppsvaliditet. Speglar begreppens mått verkligen det som är mätt (ibid., s. 50), återspeglar studiens teman verkligen hur mc-kriget framställdes på 90-talet under dessa år? Jag anser att studiens validitet är god. Med hjälp av tidigare forskning kring ämnet som studerats, har kodschemat utformats så heltäckande som möjligt med flera olika typer av brottslighet och med flera möjliga variabler till svar. Likaså gäller vid studerandet av vilka olika aktörer som ligger bakom rapporteringen.

En annan form av validitet som kan nämnas är den externa validiteten. Med det menas om man kan generalisera resultatet från denna specifika undersökning till andra (ibid., s. 51), i det här fallet andra tidningar och år. Materialet i denna undersökning är hämtat från fyra utvalda tidningar under en begränsad tidsperiod och man kan därför inte generalisera resultaten utöver dem undersökta medierna. Det går heller inte att generalisera resultatet från dessa fyra tidningar mer än under den utvalda tidsperioden. Dock visar tidigare forskning att en del mönster kan vara giltiga över tid och tidningar vid rapportering av liknande händelser som rör mc-relaterad brottslighet.

6. Resultat och analys

I redovisningen från de olika tidningarna förekommer en stor mängd siffror över antal och procentandel. Alla dessa siffror redovisas inte löpande i texten utan går att hitta i sin helhet i tabeller bland bilagorna. (Bilaga 3) När det står antal eller procent innebär det en viss del av alla 267 artiklar, dock redovisas ibland siffror för en tidning i taget och då är antal eller procenten uträknat efter just den tidningens antal artiklar, till exempel har DN 36 artiklar, då är 36 artiklar 100 % och så vidare (Bilaga 3).

6.1 Generella resultat om tidningarnas rapportering 1995-1997

Materialet består av 267 artiklar från fyra av Sveriges mest lästa tidningar. Utav alla artiklar, skrivna under utvalda år, utspelar sig 28 % av händelser i Sverige, varav Helsingborg var mest utsatt för mc-krigets framfart. Efter det är Köpenhamn den plats som det rapporterats mest om, där utspelar sig 14 % av alla händelser. Det är också där dessa klubbar har sina klubblokaler och håller till, desto fler mc-klubbar som startades desto fler orter kommer in i rapporteringen. Frekvensen av rapporteringen i tidningarna varierar mellan 7-26 stycken artiklar i månaden under dessa år. Man kan tydligt se när något exceptionellt hänt då det rapporteras i alla tidningar samma dag och utefter det ett par dagar i rad, medan under tiden det är lugnt vara en artikel här och där. Tidningarna har i största utsträckning skrivit medelstora artiklar och 75 % av allt som skrivits är nyhetsartiklar, alltså den typ av artikel som utger sig för att vara den mest sakliga och objektiva artikeltypen.

6.2 Det stora nordiska mc-kriget

En genomgång av materialet i denna studie visar att det stora nordiska mc-kriget benämns och beskrivs på flera olika sätt med uppenbart negativa handlingar, ord och begrepp. Framförallt med tillvägagångssätt och begrepp som av "allmänheten" fördöms. Tidningarna målar upp en bild av mc-gäng och dess medlemmar som några som "vanliga" och "laglydande" personer ska passa sig för. Att medierna väljer att kalla det för krig symboliserar något extremt negativt. Speciellt om man ser det till att Sverige inte officiellt varit med i krig på väldigt lång tid och helt plötsligt kunde allmänheten läsa om ett pågående "krig" mitt på Sveriges gator. Ett krig med handlingar som "*Kvinna dödad av mc-bomb – minst 24 skadade vid attentat i natt*" (Expressen, 970605), "*... blir allt blodigare...*" (Aftonbladet, 960807) och "*... dödsfiender...*" (Aftonbladet, 961008). Alla dessa negativt laddade ord/händelser kan väcka både ilska och rädsla hos allmänheten. Även om den största delen av Sveriges befolkning inte varit utsatta för krig har de flesta säkert en association till ordet, t.ex. oskyldiga offer, blodiga strider och en osäkerhet om framtiden. Detta använder sig medierna av när de konstruerar "det stora nordiska mc-kriget". Tidigare forskning visar att det är media som sitter på makten om vad som är avvikande (Pollack, 2004, s. 67f.), vilket jag tycker stämmer överens med denna studies resultat om hur media bestämmer vad läsaren ska få för bild av mc-kriget.

6.2.1 Mc-gängen och dess medlemmar

Ett återkommande tema i rapporteringen om mc-kriget är att mc-klubbarna står utanför lagen och inte vill följa samhällets regler. Klubbarna vill vara egna små självstyrande organisationer och bryr sig inte ifall de bryter mot lagen. Man kan läsa saker som:

”Det är en maffia. För mig är det självklart eftersom de själva deklarerar att de ska leva utanför lagen”

(Aftonbladet 1995-01-15)

”De skapar sin egen samhällsordning och visar öppet förakt för demokratiska lagar, beväpnar sig som veritabla arméer och slåss om inbördes herravälde på blodigaste maffiamaner”

(Expressen 1996-03-12)

Man låter mc-gänget symboliseras med ord som maffia och påvisar att de är odemokratiska. Båda dessa uttryck symboliserar något som vi ”vanliga” fördömer. Enligt stämplingsteorin kan individer som pekas ut på ett visst sätt även börja bete sig på det sättet. Det blir en självuppfyllad profetia (Becker, 2006, s. 41). Stigmatiseringen som media skapar kring mc-gängen kan i sin tur leda till att de känner sig ännu mer avskärmade från samhället och därför fortsätter att bryta mot normerna (Sarnecki, 2009, s. 201).

Det är inte bara mc-gängen som beskrivs i materialet utan även den individuella mc-medlemmen. Medlemmen är en medelålders man som lever i en *”löjlig grabbvärld”* (ibid.), som gör allt för att framställa sig själva som hårda och farliga. Här tycks journalisten vilja påvisa att det är löjligt och något som allmänheten tar ställning mot. Artikeltexten redovisar vidare att när journalisten kommer fram till klubblokalen sitter skyltar uppsatta som varnar för hunden, hunden som heter Bamse:

”Mannen hävdar att Bamse är farlig. När den svarta labradoren viftar på svansen och vill hälsa sparkar han hunden i magen så den gnyr”

(Expressen, 1996-03-12)

Deras kvinnoosyn beskrivs med citat som:

”Många tjejer dras till spänningen och de tuffa killarna i mc-gängen. Men där står de mycket lågt i kurs. De utnyttjas sexuellt, ges bort som gåvor till andra gäng eller tvingas prostituera sig för att tjäna pengar till gänget”

(Aftonbladet, 1995-01-15)

Aftonbladet och Expressen framställer mc-medlemmen som en rå typ som sparkar sin hund och slår sina kvinnor, detta kan väcka förakt hos många av läsarna. Media visar att hunden inte alls är farlig utan bara glad men att det inte är den bilden som mc-medlemmen tycker är passande och gynnande för sin image och därför sparkar sin hund. I och med att artikeln berättar detta för läsaren läggs ytterligare en dålig egenskap på den våldsamma medlemmen, han slår oskyldiga djur. Tidningarna visar bilder på skinnbeklädda långhåriga män som står med armarna om en tjej som är topless, männen har solglasögon på sig och ögonen syns inte. Västarna är täckta av olika märken som

deklarerar vilken klubb de tillhör samt statusen i hierarkin. Dessutom har dem flesta av dem många tatueringar som betyder olika saker (Aftonbladet, 950115). De är ofta tidigare dömda för grova brott *"Enligt polisen har majoritet av dem dömts för grova brott..."* (Expressen, 960312), *"Tretton dömda för grova brott..."* (Aftonbladet, 970227) och *"... rikskriminalens kartläggning av klubbarnas medlemmar visar att drygt hälften dömts för brott med fängelse i straffskalan..."* (SvD, 950410). Media påvisar så ofta som möjligt att medlemmarna inte är laglydiga och att de inte respekterar samhällsordningen, genom att lyfta fram vad de gjort tidigare i livet.

Stämplingsteoretikerna menar att en individ är beroende av att tillhöra något och kan därför söka sig till olika subkulturer, vilket skulle kunna vara fallet för många medlemmar inom mc-gängen (Becker, 2006, s. 44). Bilden som konstrueras är att inom denna krets begås brott och det är därför de dras till varandra i dessa gäng, de vill begå brott.

Man ser också en tydlig bild av att mc-gängens medlemmar inte vill uttala sig i media, även detta kan uppfattas som ett sätt att stå upp mot samhället. Alla artiklar handlar om mc-relaterad brottslighet och i 87 % är huvudämnet också detta. I 70 % av dem omnämnds mc-medlemmar men bara 13 % av artiklarna citerar eller refererar till vad en medlem faktiskt sagt. Resten kommer från andra källor. Alla citat ovan med olika beskrivningar och negativt laddade ord/handlingar spår på ryktet om att mc-gängen lever efter sina egna ramar och struntar i samhällets regler. Gång på gång refererar man till maffiametoder, vilket allmänheten kan ha stor rädsla för och fördömer. Enligt stämplingsteorin skapas här ett avvikande beteende som inte accepteras av samhället och som måste göras något åt (Knutsson, 1977, s.9).

Polis, politiker och även allmänheten vill se strängare straff och utvecklade polismetoder för att få detta fenomen att avstanna. Eftersom mc-gängen består av personer som vill stå utanför samhället (BRÅ-rapport 1999:6, 1999, s. 20), styrker detta rykte bara gängens mål och kan ses som att det gynnar deras våldskapital. Här stämmer stämplingsteorin bra in på mc-gängen, de vet att de bryter mot lagen men väljer ändå att fortsätta med dessa handlingar (Becker, 2006, s. 31). Och med stöd av detta våldskapital kan de begå andra typer av brott som lättare utförs p.g.a. andras rädsla för dem (Korsell, Skinnari och Vesterhav, 2009, s. 19). Likaså är det med bilden av den individuella medlemmen i gängen. Detta stämmer med tidigare forskning som tyder på att medier är betydelsefulla aktörer och deltagare i samhällsdebatten om brott, som i sin tur leder till att nyheter som publiceras är mycket begränsade i sin beskrivning av brottsligheten, i det här fallet mc-gängen och mc-kriget, och en snedvriden bild når allmänheten (Blomberg m.fl., 2004, s.13).

Tidigare forskning om media och brott stödjer studiens resultat, att media ger en överdriven bild av mc-gängens farlighet. Däremot stämmer inte medias bild av mc-medlemmen ihop med tidigare forskning av mc-gäng och dess typiska medlem. Att media inte överdriver denna bild kan dock bero

på att tidigare forskning om mc-medlemmen och mc-gängen redan är negativ och kan därför vara till artikelns fördel att lyfta fram. Forskning kring mc-gäng visar att de är mansdominerat med manliga ideal och stereotypa könsroller, och att medlemmen ställer upp för sin klubb till hundra procent (BRÅ-rapport 1999:6, 1999, s. 18f.), denna bild ger även dessa utvalda tidningar och därmed är bilden inte överdriven och snedvriden. Det här stöds av tidigare forskning kring media och brottsrapportering, som faktiskt visar på att det råder en stor oenighet inom området huruvida media snedvrider och överdriver eller inte i sin rapportering (Dahlgren, 1987, s. 17). Däremot säger forskningen också att motorcykeln har den mest betydande rollen för mc-medlemmen. Enligt forskningen borde en text om mc-gäng behandla motorcykelns betydelse i deras liv (Knutsson 1977, s.9), dock nämner inte artiklarna eller reportagen något om kärleken till motorcykeln. Det skulle kunna vara sådan information som inte framstället mc-medlemmarna som så farliga, utan istället någon med ett genuint intresse för något annat än brottslighet. Istället lyfter media klubbens betydelse och då konstrueras den andra bilden, och medias bild blir då sanningen för allmänheten (Blomberg m.fl. 2004, s. 13). ”... *De lever ett laglöst liv och är lojala in i döden...* ” (Expressen, 960312), citatet kan ge en bild av att medlemmarna i mc-gänget inte drar sig för någonting när det kommer till att skydda sin klubb och kan till och med gå i döden för den. Till viss del stämmer det med tidigare forskning, medlemmen är lojala mot sin klubb (BRÅ-rapport 1999:6, 1999, s. 18), men citatet använder ord som död och laglös för att framställa en så stark känsla som möjligt hos läsaren. Journalisten hade kunnat skriva att de är lojala mot sin klubb men det skulle inte ge samma effekt som när man blandar in döden och laglösheten.

6.2.2 Kriminaliteten

Utav de 267 artiklarna som undersökts så har 233 stycken mc-relaterad brottslighet som huvudämne. De två största huvudtemana är våldsbrott, så som skjutningar, sprängningar och misshandel, samt konflikten mellan klubbarna. Dock bygger även detta tema på våldshandlingar. Eftersom man kallar det för det stora nordiska mc-kriget är det inte konstigt att 86 % handlar om konflikten mellan mc-klubbarna. Med citat som ”*Mc-kriget trappas upp*” (Aftonbladet, 960417), ”*Det så kallade mc-kriget har på 10 år krävt ett dussin offer i Norden*” (Expressen, 960312), ”*Ett liv i mc-krigets skugga*” (SvD, 970510) och ”*Mc-kriget hotar ta ny fart*” (DN, 960202) beskrivs konflikten mellan de olika klubbarna. Tidningarna konstruerar ett mc-krig som kan få läsarna att känna sig otrygga eller till och med hotade av att råka ut för dessa medlemmar och gäng, kanske till och med mista livet om de kommer emellan. Det är rubriker med ”*En idyll i skräck...*” (Expressen, 960414), ”*Höjd beredskap: Polisen befarar mc-krig i stan...*” (DN, 961004) samt ”*De bor mitt i skottlinjen - ”Tänk om barnen hamnar emellan”.*”(Aftonbladet, 950802). Alla rubriker bygger på

skrämmande ord eller ord som allmänheten annars ska känna trygghet inför, hem och idyll men nu hotas denna trygghet.

När man granskar artiklarna så ser man att 81 % av alla ”mc-krigsoffer” som omskrivs är en medlem eller någon med relation till de olika mc-gängen. I 19 % av fallen är offret utomstående. Man ska då dock vara medveten om att utav dessa 19 % av utomstående offer så är det samma offer som omnämns vid flera tillfällen. Annars är det rapporteringar enligt nedan som får representera och låta läsaren förstå att kriget är farligt nära allmänheten. Det kan hända vem som helst, när som helst som kommer i mc-gängens väg.

”Skottlossning i Helsingborg mellan Bandidos och MC Sweden, en taxichaufför i närheten var nära att skadas”

(Expressen, 1996-04-01)

83 % av artiklarna handlar om olika typer av våldsbrott som mc-gängen utför. Ofta väljer tidningarna att ta upp det absolut grävsta våld som finns, nämligen dödligt våld och man ser ofta att det står saker som *”Så dödades mc-ledare”* (Expressen, 950720), *”Tre medlemmar i mc-klubben Bandidos har anhållits misstänka för mordförsök...”* (Aftonbladet, 950801) och *”Granatattack i morse...”* (Expressen, 960411).

Här skulle tidningsrapporteringen istället kunna välja ord som har mindre dramatisk koppling, men som forskning visar är det just denna dramatik som kan sälja lösnummer (Pollack, 2004, s.67). Tidningarna trycker gärna på att våldet trappas upp och att det förväntas att bli ännu värre, *”Risk för att våldet trappas upp...”* (SvD, 960307) och *”... det innebär en ökad risk för vanligt folk...”* (ibid.). Medierna låter läsarna veta att det kommer närmare och närmare allmänheten och måste tas på allvar.

Det är en relativt liten del av artiklarna som behandlar andra typer av brott som är förknippat med mc-gäng. Bara 2 % av artiklarna har fokus på narkotikabrott samt 3 % av artiklarna som fokuserar på ekobrottslighet. Narkotika omnämns däremot i högre utsträckning än vad ekobrottslighet görs. 53 stycken (22 %) av artiklarna nämner narkotika i samband med mc-gängen och 22 stycken (11 %) nämner ekobrott. Ett annat brott som omnämns är otillåten påverkan på myndighetsperson och vittne. I 29 stycken (17 %) av artiklar omnämns detta varav 15 stycken (6 %) hade det som huvudtematema. Forskning om brottslighet och mc-gäng visar att det är dessa typer av brott som är vanligt för mc-gäng (BRÅ-rapport 1999:6, 1999, s.15, Barkman& Palmkvist, 2011, s.63). Att tidningarna väljer att belysa konflikten mellan klubbarna, som tillhör ovanligheten, stämmer väl överens med tidigare forskning. Pollack (2004) menar att tidningarna är beroende av att tjäna pengar på sina nummer, vilket i sin tur påverkar nyhetsrapporteringen. Det gäller att sälja

lösnummer och att få så många prenumeranter som möjligt och därför uppmärksammas exceptionella händelser oftare (Pollack, 2004, s.82f.). Likaså menar Heber (2007) när hon pratar om superprimär nyhet, det är en nyhetsform med ett nyhetsvärde av sensationell karaktär och får därför mycket plats i tidningarna (Heber, 2007, s.173f.). Studien ger en bild av att medierna rapportera om det exceptionella med mc-kriget så som dödsskjutningar och andra typer av våldsbrott. Det var något nytt och tidigare okänt i Sverige. Narkotikabrott och ekobrottslighet är inget exceptionellt och har förekommit mycket i media och väcker antagligen inte samma nyfikenhet hos läsarna, trots att tidigare forskning visar på att mc-relaterad brottslighet ofta rör sig om narkotika- och ekobrott (BRÅ-rapport 1999:6, 1999, s. 15).

6.2.3 Organiserad brottslighet

I dag är organiserad brottslighet och mc-gäng, som Hells Angels, förknippade med varandra (Korsell & Larsson, 2010, 429). Det var under det nordiska mc-kriget som dessa två begrepp kopplas samman av media. Det finns än idag inte någon vedertagen definition på organiserad brottslighet. Det finns en definition som är framtagen inom EU med olika krav som ska uppfyllas för att brotten ska räknas som organiserad brottslighet (Korsell, Skinnari och Vesterhav, 2009, s. 22f.). För att bedöma vilket hot det utgör mot samhället är det vissa faktorer som ska utredas. Däribland finns internationell koppling, gruppens struktur, användandet av våld, inflytande och motåtgärden (ibid., s. 27). Tittar man tillbaka på rapporteringen av mc-kriget under denna tid, var begreppet organiserad brottslighet ovanligt förekommande i rapporteringen om mc-kriget, bara 49 stycken (18 %) nämner termen organiserad brottslighet. Utgår man från vad EU anser vara faktorer som kan bedömas som hot finns många av faktorerna nämnda i artiklarna, mer än hälften, 53 % skriver tillexempel om internationell koppling. Förekomsten av våld är det mest omskrivna, men även otillåten påverkan av myndighetsperson eller hot mot vittne omnämns i 17 % av dem. Det är också den typen av brott som tidningarna i flesta fall rapporterar om i samband med att de skrev om organiserad brottslighet. Exempel på rubriker man kunde läsa vara

”Bättre skydd för vittnen föreslås – Hot och repressalier allt vanligare vid mål om organiserad brottslighet.”

(SvD, 1995-12-13)

Aftonbladet skrev rubriker som *”Raketattack mot polisen”* (Aftonbladet, 970218). Det förekom också i 48 stycken (18 %) av artiklarna att man ville få skärpt lagstiftning mot mc-relaterad brottslighet. 99 stycken (37 %) av artiklarna behandlar eller omnämner vilket arbete som förs mot mc-relaterad brottslighet *”Mer medel begärs för mc-kamp”* (DN, 961027), *”Mc-gängen ska jagas”* och *”...större styrka som arbetar med bland annat razzior...”* (Expressen, 950410).

Rapporteringen symboliserar att polisen ser på mc-kriget och mc-gängen som något stort som

måste få mer medel för att kunna bekämpas innan hotet mot samhället blir för starkt. Allmänheten får också veta att det börjar bli ett problem mot rättssamhället genom artiklarna angående dem hotade vittnena och poliserna.

Även om tidningarna inte nämner ordet organiserad brottslighet i sina artiklar så spelade de ändå på fraser som *"Maffia rullar in i Sverige"* (Aftonbladet, 950115), och *"En "maffia" på hjul Mordet visar att det internationella mc-kriget nått - ... Sverige"* (Expressen, 950725). Här använder journalisterna ord som maffia för att uppnå en effekt och få läsaren att förstå att det rör sig om organiserade grupper. Troligt är att läsaren förknippar ordet maffia med ryska och italienska maffia, vilket är de mest kända maffiagrupperna i världen (Barkman & Palmkvist, 2011, s.63), och med hjälp av dessa rubriker kan tidningarna ge en känsla av att mc-gängen är en ny maffiagrupp som hotar vårt samhälle, lika farliga som de andra maffiagrupperna. Många av läsarna har säkert en bild av både rysk och italiensk maffia och tror sig veta vad det innebär och skulle därför kunna koppla ihop mc-gängen med samma typ av kriminalitet, hot och rädsla som övriga maffiagrupper utgör. Även här sätts en stämpel på mc-gängen, och allmänheten tycker sig kunna förstå vad det är för personer som väljer att ingå i dessa gäng. Och precis som tidigare gynnar det mc-gängets rykte och våldskapital och ännu färre vågar gå emot dem (Barkman & Palmkvist, 2011, s.70)

6.3 De olika tidningstyperna

6.3.1 DN

DN var den tidning som skrev minst artiklar om mc-kriget. De stod för 14 % av rapporteringen. Tidigare forskning menar att morgontidningarnas rapportering ska vara mer informationsförmedlande (Wadbring, 1996, s. 151), och det kan innebära att de har haft en högre rapportering än vad som framkommit i studien för att det har använts ett annat språkbruk, vilket enligt tidigare forskning ofta skiljer mellan kvälls och morgonpress (Dalhgren, 1987, 37).

I sökningen i denna studie användes ord som mc-gäng, mc-krig men DN kan ha använt sig av andra, mer nertonade och neutrala ord. Av de 36 artiklarna förekommer ordet organiserad brottslighet i 14 av dem. DN:s artiklar är i störst utsträckning små notiser och främst nyhetsartiklar. Det är också den tidning som har flest debatt och ledarartiklar av dem alla. DN har en relativt jämn rapportering om de olika brottsligheterna. Omnämmandet av narkotikabrott är i förhållande till de andra tidningarna högt. DN är mer inne på att rapportera om lagändringar och vilket arbete som förs mot den mc-relaterade brottsligheten, de rapporterade även i större utsträckning om lagstiftning. DN ger också större plats till andra källor som jurister och politiker. I 31 % av DN:s artiklar förekommer kvinnor, varav de flesta av dem är politiker. Tidningen har ingen artikel där brottsoffer eller vittne citeras. Undersöker man DN:s rapportering om brottsoffer visar det sig att 89 % av

artiklarna som skrivits om detta handlar om offer som tillhör något av mc-gängen. Bara 4 stycken artiklar handlar om utomstående offer, alltså personer som på något sätt blivit offer av mc-gängens framfart utan att ha haft någon relation till mc-gängen.

När man granskar DN:s artiklar får man en bild av att de försöker hålla rapporteringen saklig och mer neutral i förhållande till våld, offer och misstänkta. De fokuserar mer på politiker, lagstiftning och arbetet mot mc-relaterad brottslighet.

6.3.2 SvD

SvD stod för 27 % av alla artiklar. Deras huvudfokus ligger på medelstora nyhetsartiklar. Liksom DN förekommer även här ledare och debattartiklar. Det som SvD sticker ut med i förhållande till de andra tidningarna är att det är den tidningen som använt sig mest av citat och referat från experter. I 39 % av artiklarna förekommer kvinnor och likt DN så är det politiker som kvinnorna representerar. SvD låter heller inte citera några vittnen, och låter endas en liten del av artiklarna citera/ referera till en medlem ur mc-gänget. Våldsbrott och konflikter mellan mc-gängen dominerar rapporteringen men SvD håller ändå en bra balans i andra brottsredovisningar och har framförallt fokuserat på artiklar angående rättegångar. Likt DN satsar de också på rapporteringen kring arbetet mot mc-relaterad brottslighet. Ekobrottslighet och narkotikabrott förekommer i rapporteringen och ligger på ungefär samma nivå som DN. Granskar man SvD:s rapportering om mc-kriget visar det sig att även här är de flesta offer som omskrivs medlemmar till ett av gängen och bara 12 artiklar rör utomstående offer.

SvD:s rapportering av mc-kriget håller sig relativt saklig och ger plats även till andra källor än polisen. När det kommer till offer, vittnen och misstänkta så börjar SvD närma sig kvällspressen och lämnar därmed den informationsförmedlande delen och röra sig mer mot ett underhållande syfte, vilket även tidigare forskning stödjer då det talas om att kvällspressen använder sig mer av underhållning och morgonpressen ska framstå som mer seriös och saklig (Wadbring, 1996, s. 151).

6.3.3 Aftonbladet

Aftonbladet står för 31 % av rapporteringen. I Aftonbladets artiklar kan man se en förändring jämfört med DN och SvD, man kan se spår av att kvällstidningarna vill sälja lösnummer och att de satsar på den superprimära nyheten (Heber, 2007, s.174). Ytterst få artiklar tar upp termen organiserad brottslighet. Artiklarna är medelstora men precis som de andra tidningarna är största genren nyhetsartiklar. Dock finns här ytterligare en skillnad jämfört med morgonpressen, nämligen att Aftonbladet artiklar i större utsträckning består av reportage, vilket är en genre som ger utrymme för journalisten att måla upp en bild av mc-gänget och dess medlem. Nästan ingen av artiklarna är en ledarartikel och inte en enda debattartikel förekommer i deras rapportering. Arbetet mot mc-

relaterade brott, lagstiftning, rättegångar och otillåten påverkan är väldigt lågt prioriterat i deras rapportering, däremot är våldsbrott och konflikt mellan mc-gängen väl rapporterad. Även den enskilda mc-medlemmen får mer fokus i deras artiklar och både offer och vittne ges mer utrymme att få uttala sig än i DN och SvD. Inte heller verkar Aftonbladet intresserad av att rapportera om narkotikabrott eller ekobrottslighet. En annan stor skillnad jämfört med DN och SvD är hur stor plats kvinnor får ta i artiklarna. Nästan hälften av artiklarna låter kvinnor komma till tals, dessutom är kvinnorna i dessa artiklar inte politiker utan brottsoffer, vilket är väldigt intressant med tanke på att det bara var tre händelser med kvinnliga offer under dessa år. Även framställandet om offer skiljer sig åt mellan tidningarna. I Aftonbladet får man mer frekvent läsa om utomstående offer, även om den största delen av alla offer faktiskt tillhör och har en relation till någon av de olika mc-gängen. Detta tycker jag tyder på att Aftonbladet går från att vara sakliga till att skapa rubriker och få allmänheten att uppmärksamma det som pågår genom exceptionella nyheter (Pollack, 2004, s. 61). Man vill skapa rubriker som säljer och därför lyfter man fram och ger plats åt utomstående offer, vittnen och mc-medlemmarna.

6.3.4 Expressen

I Expressen återfanns 29 % av alla artiklar. Deras artiklar är likt Aftonbladet och SvD medelstora och precis som övriga tidningar skrivna i form av nyhetsartiklar. Expressen har lite fler ledarartiklar än Aftonbladet men inte heller de har någon debattartikel publicerad om ämnet. Expressen skriver också väldigt lite om mc-gäng i termer av organiserad brottslighet. Fokus ligger likt Aftonbladet på våldsbrott och på konflikten mellan mc-gängen. Expressen lägger endast lite fokus på ekobrottslighet och narkotikabrott och tittar man på rapporteringen om arbete mot mc-relaterad brottslighet finns det inte i något stort omfång i artiklarna. Lagstiftning, otillåten påverkan och rättegångar verkar helt irrelevant. Expressen är den tidning som låter flest vittnen, offer och brottsmisstänkt uttala sig, dessutom får gängmedlemmarna uttala sig mer frekvent i Expressens artiklar, detta kan beror på att man vill skapa en spänning och försöka ha ett underhållningsvärde för läsaren (Wadbring, 1996, s.151). Polisen är den största källan bakom rapporteringen och därigenom blir Expressen den tidning som ger polisen mest plats som källa, tidigare forskning visar att polisen är den främsta källan inom brottsrapportering (Dahlgren, 1987, s. 17). Expressen ligger på samma nivå som DN och SvD när det kommer till omnämnandet av kvinnor i artiklarna och precis som i Aftonbladet så var största delen av dessa kvinnor brottsoffer tätt följt av politiker. Expressen rapportering om offer skiljer sig inte nämnvärt från Aftonbladet, och även här liknar Expressen Aftonbladet med att ha fler fall av utomstående offer än DN och SvD hade. Expressens artiklar ger precis som Aftonbladet en bild av att de vill sälja lösnummer och fokuserar på att skapa exceptionella nyheter så att många vill köpa tidningen (Pollack, 2004, s. 61). Expressen är den

tidning som i störst utsträckning citerat mc-medlemmar, vilket skapar en bild av att Expressen varit mer ihärdig att få tag på dessa personer. Det har inte de andra tidningarna gjort och det skulle kunna vara en sådan sak som säljer, d.v.s. att ha pratat med huvudpersonerna.

6.4 Skillnad på rapporteringen i morgon- och kvällspress

Tidigare forskning tyder på att morgon- och kvällspress fyller olika funktioner och att de är komplement till varandra. Dagstidningarna står för informationsförmedling medan kvällstidningarna står för mer underhållning (Wadbring, 1996, s.151f.).

Tabell 1. hur ofta förekommer organiserad brottslighet i samband med mc-relaterad brottslighet i morgonpress respektive kvällspress 1995-1997. N=267			
	Förekommer ordet organiserad brottslighet i artikeln		Total
	Ja	Nej	
Morgonpress	37 st.	70 st.	107 st.
Kvällspress	12 st.	148 st.	160 st.
Total	49 st.	218 st.	267 st.

Tittar man i tabellen ovan ser man att morgonpressen är mer frekventa i sin rapportering om organiserad brottslighet än vad kvällspressen är. Om man ser på begreppet organiserad brottslighet är det en term som känns byråkratisk, moraliserande och som tidigare forskning visat svårförklarad. Tar man hänsyn till tidigare forskning så ska morgonpressen vara mer informationsförmedlande och kvällspressen ska ha mer underhållande värde. Enligt tabell 1 stämmer rapporteringen av begreppet organiserad brottslighet in på det. Morgonpressen använder sig i större utsträckning av termen medan kvällspressen använder ord som maffia och mc-krig i sin rapportering. Språkanvändandet är också något som tidigare forskning visat på skiljer sig mellan morgon- och kvällspress (Dahlgren, 1987, .s. 37), och det skulle kunna vara därför morgonpressen använder termen organiserad brottslighet mer frekvent.

Det finns också skillnader mellan morgontidningarna. Totalt skrevs 267 artiklar om mc-kriget under åren 1995-1997. DN stod för 36 stycken av artiklarna medan SvD hade 71 stycken artiklar om ämnet och är därmed nästan uppe i kvällspressens rapportering.

Kvällstidningarna är mer dramatiska i sina rubriker. Exempel på det är den 16 juli 1996 då en

Bandidosmedlem blev ihjälskjuten i Norge. DN har ingen rapportering alls från den dagen. SvD:s rubrik lyder *"Nytt dödsoffer i mc-krig"* (SvD, 960717). Aftonbladets rubrik säger *"Mördades vid sin motorcykel"* (Aftonbladet, 960716) och Expressen publicerar rubriken *"Mc-krigets senaste offer, Bandidosmedlem sköts till döds med fyra skott"* (Expressen, 960716).

Alla tre skriver medelstora nyhetsartiklar om händelsen men man ser skillnaden på vilka uttryck man väljer i sina rubriker. Mest dramatisk rapportering återger Expressen, tätt följt av Aftonbladet. SvD är den tidningen som skriver mest sakligt och använder minst detaljer i sin rubrik. Kvällspressen är också generösare med att citera och referera mc-medlemmar. I 19 % publicerade kvällstidningarna citat och referat av mc-medlemmar medan morgonpressen bara gjorde det i 7 % av sina artiklar. Det är också stor skillnad på om man alls omnämner mc-medlemmarna i tidningarna. Kvällstidningarna gör det i större utsträckning jämfört med morgontidningarna. Kvällstidningarna har i större utsträckning längre reportage än vad morgonpressen har. Morgontidningarna fokus ligger mer än kvällspressen på frågor som rör arbetet mot mc-relaterad brottslighet och lagstiftning. Kvällstidningarna hade däremot artiklar i större utsträckning med huvudtema våldsbrott än vad morgontidningarna hade. Likaså är det med rapporteringen om konflikten mellan klubbarna. Det är också en skillnad i längd på artiklarna, visserligen är det nyhetsartiklar som dominerar rapporteringen men kvällstidningarna tenderar att skriva längre artiklar medan morgontidningarna har fler notiser. Dahlgren (1987) menar att morgonpressen generellt skriver kortare och mindre personliga och mer moraliserande artiklar än vad kvällspressen gör (Dahlgren, 1987, s. 37). Denna studie stödjer den tidigare forskningen. Studiens resultat tyder på att morgontidningarna ger ett mer seriöst intryck med artiklar om lagändringar, lagförslag, arbete mot mc-relaterad brottslighet och man låter politiker och mer sakkunniga komma till tals medan kvällstidningarna fokuserar på bilder, poliscitat, gängmedlemmar, vittnen, våldsbrott och reportage.

6.5 Källor bakom rapportering

Resultatet av studien visar att det är polisen som är den största källan till rapporteringen i tidningsartiklarna. De står för 59 % av citaten och refereringen. Redan i början av 1995 kunde man läsa utlåtanden från polisen som:

"Hells Angels är bara en liten del av outlaw-kulturen i Sverige. Totalt finns ett 50-tal mc-klubbar som alla delar samma filosofi. Tillsammans bildar de ett nätverk bestående av cirka 500 mer eller mindre kriminella. De saknar motstycke i svensk kriminalhistoria, säger Gunnar Hierner på rikskriminalen."

(Aftonbladet, 1995-01-15)

Senare följde utlåtanden som:

”Läget är akut, förklarade länspolischefen i Malmöhus, men förhoppningsvis innebär aktionen också ett varaktigt trendbrott: att mc-ligorna nu verkligen får den övervakningen de gjort sig förtjänt av.”

(Expressen, 1996-03-12)

Båda dessa utlåtanden konstruerar en bild av att polisen saknar medel för att kunna motverka mc-gängen och mc-krigets framfart. Tidigare forskning visar på att den primära källan inom brottsrapportering är polis och rättsväsendet (Dahlgren, 1987, s. 17). Räkna man dessutom med när polisen omnämns i artiklarna är de uppe i 77 % som källa till rapporteringen. Enligt Pollack (2004) kan det finnas många aktörer som har vinning av att något lyfts fram i medier. Av resultatet från undersökningen kan man fundera på om det är journalisterna som vänder sig till polisen eller om polisen vänder sig till medier för att föra fram sin agenda (Pollack, 2004, s.65ff.).

Att exceptionella nyheter säljer har framkommit i tidigare forskning i denna studie (Heber, 2007, s. 173), jag anser att det stöds i denna studie, av att ett fåtal förutom polisen får komma till tals. Exempelvis förekommer bara sju artiklar med kommentarer från experter inom ämnet. Det är inte lika attraktivt att ha en intervju med en expert/forskare som berättar den faktiska sanningen om hur statistiken ser ut som att få en intervju med en bekymrad polischef som ser hur Sverige börjar förändras från en lantlig idyll till en farlig krigszon. En annan förklaring till avsaknaden av experter och forskares uttalanden i rapporteringen kan vara att det inte finns särskilt mycket forskning rörande ämnet vid tidpunkten. Det kan också förklaras med att journalisterna anser att polisen är expert på ämnet eftersom det är de som jobbar inom området. Att jurister, vittnen och brottsoffer får så lite plats att uttala sig är dock förvånande. Vittnen fick komma till tals i 11 % av artiklarna och brottsoffer 5 % av rapporteringen. När vittnen citeras är det ofta någon som varit vid en plats där något hänt.

”Jag böjde mig ner i skydd. Då jag kikade upp igen såg jag föraren i den svarta Kadetten. Han hade fallit ur bilden och låg död där intill...”

(Expressen, 1996-03-11)

Om man tittar på det ur ett ekonomiskt medieperspektiv kan man tänka att dessa vittnesmål skulle varit högst aktuella för tidningarnas rapportering när man vill skapa dramatik och sälja lösnummer. Visserligen skulle avsaknaden av vittnesmål kunna förklaras med att många är rädda för mc-gängen

och helt enkelt inte vågar uttala sig (Barkman & Palmkvist, 2011, s. 64). Samt att många av vittnena och brottsoffer själva är medlemmar i mc-gänget och absolut inte vill prata med media.

När mc-kriget pågick som värst under 1996 och även i slutet av ”kriget” 1997 kom en hel del politiker in i debatten. De fick då uttala sig om olika lagändringar som kunde vara aktuella för att polisen skulle kunna bli mer effektiva mot mc-gängen. Bland annat citerades Göran Persson efter att Danmark bjudit in nordens justitieministrar till Köpenhamnsmöte angående mc-gängens framfart och hur man skulle bekämpa det. *”Vi skall föra kampen mot de kriminella mc-klubbarna tillsammans...”*. Man fick också veta att *”Laila Freivalds är intresserad av ett danskt lagförslag”* (DN, 961008). Politikerna var ofta förtegnade och väldigt hemliga i sina citat. Som syns i citaten ovan säger de inte mycket till läsarna, mer än att de ser allvaret i situationen och att något måste göras. Det är den bilden som media medverkar till genom citat som dessa. Polisen får plats med fler långa och beskrivande citat. De ses som legitim och trovärdig och deras uttalanden betyder något (Dahlberg, 1987, s. 17). I och med att media använder sig av citat från polis, politiker och ett och annat vittne underblåser de rädslan för brott och social oordning. Poliser och politiker pratar om det stora hotet och det framställs som om de alla ser mc-kriget och mc-gängen som ett stort hot och något man måste ta på största allvar. Detta kan i sin tur påverka allmänheten och media har då varit med i skapandet av föreställningar om brottsutveckling, brottslingar, attityder och fördomar genom sin brottsrapportering, alltså en typ av stämpling (Pollack, 2004, s. 63).

7. Slutdiskussion och vidare forskning

7.1 Slutdiskussion

Studiens syfte var att undersöka hur fyra av Sveriges största tidningar konstruerar bilden av ”det stora nordiska mc-kriget” som utspelade sig på 90-talets mitt, och försöka se om bilden av ”mc-kriget” och den mc-relaterade brottsligheten skiljer sig åt beroende på om det är en morgon- eller kvällstidning som rapporterar om händelserna. Studien undersökte även vilka aktörer/ källor det är som ligger bakom yttranden i pressens rapportering. Innehållsanalysen av artiklarna visar att ”det nordiska mc-kriget” i de undersökta tidningarna konstrueras genom en rad negativa teman som ofta består av jämförelser och kategoriseringar av grupper som fördöms av allmänheten. Genom att journalisterna jämför och liknar konflikten mellan de olika mc-gängen som krig, kan en bild av dessa grupper och situation målas upp och skapa olika negativa attityder från allmänheten. Allmänheten fördömer krig och vill inte ha det på sina gator. Medierna jämför mc-gängen med maffia och pratar om odemokratiska metoder. Mc-medlemmen beskrivs som en våldsam och farlig person som inte skyr några medel för att skydda sin klubb.

Hur media väljer att använda visa typer av laddade ord kan påverka vilken bild allmänheten får av ett brott eller en händelse. Det finns många tecken i studien som visar att tidningarna ger en överdriven och snedvriden bild av ”mc-kriget”, mc-gänget och dess medlemmar. Inte bara används negativt laddade ord för att beskriva händelserna utan de tar hjälp av exempelvis ett vittne som berättar om obehaget, våldet och vad som kunde ha hänt. Det som tydligt framgår i studien är att en och samma händelse kan skrivas om i flera dagar. Ett exempel på det är hur medierna rapporterar om brottsoffer. Under dessa år dog en utomstående kvinna som inte hade någonting med konflikten att göra. Det förekom även andra offer som blivit skadade eller fått skador på sina hus i samband med bombattentat på de olika klubbarnas lokaler. Det rör sig om mindre än 5 fall och ändå har tidningarna rapporterat om det i 51 artiklar. Detta konstruerar en bild av att problemet är mycket större än det egentligen är.

Mc-gängen kopplas även ihop med organiserad brottslighet och man lyfter väldigt ofta upp medlemmarnas brottsregister i artiklarna. Så fort tidningarna nämner en mc-medlem skriver man också vilket brott han begått eller är misstänkt för. Det kan också skapa en ”vi” och ”dom” känsla både för allmänheten som fördömer detta, men även för mc-gängen själva. Dessutom skapas en bild av att mc-medlemmarna främst tänker på och planerar brott och kriminalitet.

Genom att dessutom låta polis och politiker, som ofta upplevs som pålitliga och kunniga inom området komma till tals skapas en bild av att de behövs krafttag mot ”kriget” som härjar. Det kan styra in allmänheten i tankar om att det är farligt och ett hot mot samhällsordningen eftersom polisen och politikerna lägger ner tid på det och det går att läsa om det i media. Studien har stött sig på stämplingsteorin. Men istället för att det avvikande beteendet som stämplar mc-gängen och dess medlemmar och som allmänheten fördömer har mc-gängen dragit nytta av denna stämpling. De har tack vare den byggt upp ett våldskapital som gjort att det kan hålla sig borta från våldsbrott och fokusera på andra typer av kriminalitet istället. På 90-talet när ”kriget” utspelade sig var mc-gäng ett nytt begrepp i Sverige. Man började diskutera organiserad brottslighet i samband med mc-kriget. Idag läser man sällan om våldsbrott i samband med mc-gäng här i Sverige, utan mc-gängen har blivit som ett ansikte för organiserad brottslighet och nu är det framförallt ekobrottslighet som förknippas med mc-gäng som Hells Angels (Korsell, Skinnari & Vesterhav, 2009, s. 18f.). Huruvida mc-relaterad brottslighet är organiserad eller inte är inget man med hjälp av den här studien kan svara på. Under 90-talet skrevs väldigt lite om den typen av brott kopplat till mc-gäng, fokus låg på våldsbrott. Det tycker jag stödjer den omvända stämplingsteorin, mc-gängen drog nytta av den dåliga stämplingen och med hjälp av alla våldsbrott byggde de upp ett våldskapital som de lever på än idag, allt de behöver göra är att ha västen på sig. Studien visar upp resultat som visar på skillnader beroende på om det är en kvälls- eller morgontidning som rapporterar om händelserna.

Kvällstidningarna använde sig av en mer sensationsrapportering och det är främst där man hittar negativa ord som maffia och krigsoffer, medan morgontidningen försöker att hålla sig mer neutral i sina ordval och väljer att använda termer som organiserad brottslighet. Det tidningarna dock gjorde var att i största mån skriva artiklarna som nyhetsartiklar, för att de skulle framstå som sakliga och objektiva. I många av de artiklar som gick igenom och lästes lyste nyhetsvärdet med sin frånvaro. Många av artiklarna var upprepningar på händelser och brott som redan rapporterats om.

En viktig sak som måste lyftas med denna studie var att inga bilder fanns att tillgå artiklarna. Texterna som analyserats har inte gett en lika dramatisk bild som det hade kunnat göra om artikeln hade undersökts i sin helhet. Media konstruerar en bild av mc-kriget som något som kunde drabba allmänheten men de konstruerade också en bild av mc-gängen och mc-medlemmen, om än överdriven och lite snedvriden, men en bild som mc-gängen accepterat och valt att leva efter. Kanske hade mc-kriget, mc-gängen och mc-medlemmen ha framstått mer konstruerat och skrämmande än vad som påvisats i denna studie och gett undersökningen ett annat resultat. Även andra teman som framsida och löpsedel hade då blivit aktuella och gett en bild som kunde varit av vikt för medias konstruktion av mc-kriget. Låt säga att många av artiklarna återfanns som löpsedlar, då ökar möjligheten att fler människor i samhället får en blick av mc-kriget, eftersom det inte bara når personen som köper och läser artikel utan även personer som går förbi en butik kan ta del av händelserna. Detta skrivs med stöd av att två artiklar återfanns i sin helhet (bilaga 4 & 5) och en snabb överblick av dem gav en mer skrämmande och aggressiv effekt på artikeltexten. Så även om denna studie kan visa en konstruktion av mc-kriget så hade en bildanalys troligtvis byggt på den konstruktionen ännu mer.

7.2 Framtida forskning

Denna studie har handlat om att få en bild av hur tidningarna framställde mc-kriget under 90-talet. I resultatet framkom att polisen oftast var en källa till journalister bakom artikeln. En framtida forskning skulle kunna utöka detta och undersöka vilken empiri som ligger bakom lagändringar och lagstiftningar som rör organiserad brottslighet. Vilka källor har politiker och lagstiftare haft för att vilja göra ändringar inom lagar och arbetsmetoder mot denna typ av brottslighet. En annan sak som borde utforskas mera är huruvida mc-gängen bedriver organiserad brottslighet eller inte? Det finns inga domar mot exempel Hells Angels eller Bandidos som klubb utan bara domar mot mc-medlemmar. Kan man då säga att klubben ligger bakom den organiserad brottslighet eller är det olika sammansättningar av individer som är den organiserade brottsligheten?

8. Referenslista

Barkman, Tobias & Palmkvist, Joakim, 2011. *Maffia krig*, Stockholm: Albert Bonniers förlag.

Becker, Howard S., 2006. *Utanför. Avvikandets sociologi*, Lund: Arkiv förlag.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2012. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur.

Blomberg, Helena, Kroll, Christian, Lundström, Tommy & Swärd, Hans, 2004. *Medier och samhällsvetenskap*. I Blomberg, Helena, Kroll, Christian, Lundström, Tommy & Swärd, Hans, 2004. *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*, s.11-23 Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan, 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber AB.

Brå, 1999. *Mc-brott*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Dahlgren, Peter, 1987. *Pressens bild av brottsligheten*, Stockholm: Allmänna förlag.

Flyghed, Janne (red.), 2000. *Brottsbekämpning - mellan effektivitet och integritet*, Lund: Studentlitteratur AB.

Heber, Anita, 2007. "Var rädd om dig! Rädsla för brott enligt forskning, intervjuperson och dagspress", kriminologiska institutionens avhandlingserie nr 23, Stockholm: Stockholms Universitet.

Knutsson, Johannes, 1977. *Stämplingsteori – en kritisk granskning*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Korsell, Lars & Larsson, Paul, 2010. Organiserad brottslighet i Norden. I: *nordisk tidskrift for Kriminalvidenskab*, 2010, s.429-442.

Korsell, Lars, Skinnari, Johanna & Vesterhav, Daniel, 2009. *Organiserad brottslighet i Sverige*, Malmö: Liber AB.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend, 2014. *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur AB.

Pollack, Ester 2004. *Medierade brott*. I Blomberg, Helena, Kroll, Christian, Lundström, Tommy & Swärd, Hans, 2004. *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*, s. 57-92. Lund: Studentlitteratur.

Sarnecki, Jerzy, 2009. *Introduktion till kriminologi*, Lund: Studentlitteratur AB.

Sveriges Motorcyklister, www.svmc.se

Sännås, Per-Olof, 2003. *Hells Angels*, Värnamo: Fälth & Hässler.

Vetenskapsrådet, 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad 2015-04-30)

Wadbring, Ingela, 1996. *Viktigt eller inte? Bedömningar av innehållet i olika tidningstyper*. http://som.gu.se/digitalAssets/1297/1297896_12_ny.pdf (Hämtad 2015-04-13)

www.aftonblade.se

www.dn.se

www.expressen.se

www.svd.se

9. Bilagor

Bilaga 1: Borttagna artiklar

Aftonbladet 1995-10-12: Tar bort artikeln som handlar om en film som gjorts och som är helt irrelevant.

Expressen 1996-01-10: Tog bort artikeln som handlar om Örnligan. Organiserad brottslighet omnämns här och att Örnligan samarbetar med bland annat mc-gäng. Tyckte det var irrelevant. Artikeln handlar om Örnligan.

Svenska dagbladet 1996-02-20: Tog bort artikeln som är en debattartikel skriven av en polis som handlar om åtgärden och diskussionen om hotade vittnen. Inte relevant för mitt ämne.

Expressen 1996-03-12: Den har används tidigare samma dag men man har gjort en rättelse i artikeln så den här är en äldre version. Står dock samma i den därför kodar jag inte in den. Svenska

dagbladet 1996-03-31: Tog bort en lång debattartikel för att den var om pedofiler och mc-gäng nämndes en gång.

Aftonbladet 1996-08-06: Bara massa lösa rader från olika artiklar.

Svenska dagbladet 1996-11-11: Tog bort artikeln för den var irrelevant.

Svenska dagbladet 1996-11-14: Tog bort artikeln för den var irrelevant.

Svenska dagbladet från 1996-11-14: Tog bort artikeln som handlade om saker som rör mc-relaterad brottslighet men ändå långt ifrån relevant för mig. Alla dessa tre artiklar från Svenska dagbladet var någon form av debattartikel skriven av utomstående till tidningen.

Aftonbladet 1996-12-22: Tog bort artikeln som handlar om klottrare och att de är uppbyggda som organiserade kriminella grupper så som mc-gäng.

Aftonbladet 1997-05-05: Tog bort artikeln som inte hade något samband, bara meningar.

Svenska dagbladet 1997-05-10: Tog bort artikeln som sammanfattade den stora artikeln i tidningen.

Den visade bara att artikeln nämndes på förstasidan. Aftonbladet 1997-06-06: Tog bort artikeln för det fanns ingen text utan nämner bara mc-klubbars namn.

Expressen 1997-06-29: Tog bort artikeln som var en skämtartikel om barn.

Aftonbladet 1997-09-26: Tog bort artikeln för den var irrelevant, handlade om vapen man hittat som rör porrkriget.

En artikel från Aftonbladet och en artikel från Svenska Dagbladet tog jag bort redan innan jag skrev ut och har därför inte datum på. Dessa hade bara tidningen namn på sidan och inget mer. Totalt tog jag bort 17 artiklar.

Bilaga 2: Kodschema

Fallstudie "mc-krigen" 1995-1997

Del 1: Tidningsdata

Alla artiklar som har en egen rubrik kodas som separata artiklar.

1. Tidning

Tidningens namn.

1. Dagens Nyheter
2. Svenska Dagbladet
3. Aftonbladet
4. Expressen

2. År

1. 1995
2. 1996
3. 1997

3. Månad

4. Dag

5. Artikelnummer

6. Anknytning på förstasidan

1. Rubrik eller annat omnämnande på förstasidan.
2. Vet ej (Kan inte se det i retriever)

7. Artikelns relevans

Handlar texten huvudsakligen om Mc-relaterad brottslighet.

1. Mc-relaterad brottslighet är del av huvudtemat
2. Annat huvudsakligt ämne

8. Organiserad brottslighet

Förekommer begreppet organiserad brottslighet i artikeln? (Kan även skrivas som maffia, organiserat brottsligt gäng m.m.)

1. Ja
2. Nej

9. Artikelns storlek

Använd ordräknare när detta är möjligt. Annars uppskatta

1. Liten/notis (utan under 100 ord)
2. Medium/stor (100 ord, mindre än en helsida, 2 sidor i Word)
3. Stor (helsida = mer än 2 sidor i Word)
4. Mycket stor (större än helsida, mer än 5 sidor i Word)

10. Genre

1. Nyhet (inkl. nyhetsintervju)
2. Reportage (känsla av att vara på plats, detaljerade observationer, även korta) eller feature (inkl. intervju)
3. Porträtt/profil eller faktaruta
4. Annan rapportering genre
5. Ledare, kolumn eller kommentar av anställda och fasta kolumnister
6. Debattartikel, kolumn, kommentar eller insändare av utomstående (ej anställd vid tidningen)
7. Andra opinionsgenrer (fristående citat, återgivna tweets, mm)
8. Oklart
9. Övrigt

Del 2: Teman

Huvudtema avgörs av ett temas framträdande roll i en artikel. Det syns då i rubrik och/eller, ingress och/eller bild och/eller upptar mer än 50 % av artikeln. Deltema utgörs av omnämnande på lägre nivå än det som karakteriserar huvudtema.

11. Våldsbrott (skjutningar, sprängningar, mord, vapeninnehav planering av attentat o.s.v.)

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

12. Konflikt mellan klubbar/gäng

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

13. Konflikt inom klubbar/gäng

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

14. Internationell koppling

1. Ja, det är huvudtema

2. Ja det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

15. Rättegång (även häktning)

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja, det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

16. Lagstiftning (inkl. motioner, SOU:n m.m.)

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

17. Otillåten påverkan på myndighetsperson

Som t.ex. polis, åklagare, annan person inom rättsväsendet e. dyl. Här räknas även hotat vittne och hotat journalist.

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Omnämns kort
4. Nej

18. Narkotikabrottslighet

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Det omnämns kort
4. Nej

19. Ekobrottslighet

Handlar artikeln om ekonomisk brottslighet?

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Det omnämns kort
4. Nej

20. Arbete mot Mc-relaterad brottslighet

Hur polis, EU eller annan instans/myndighet arbetar mot Mc-relaterade brott

1. Ja, det är huvudtema
2. Ja det är undertema
3. Det omnämns kort
4. Nej

21. Geografisk plats

Vilken plats figurerar i artikeln?

1. Stockholm
2. Malmö
3. Göteborg
4. Helsingborg
5. Sverige
6. Köpenhamn
7. Annan plats i Danmark förutom Köpenhamn
8. Norge
9. Finland
10. Utanför Norden
11. Odefinierad plats men i Norden
12. Odefinierad plats men det är brottslighet kopplad till mc-gäng

Del 3: Aktörer/namn-givande

Avgörs utifrån en fallande skala. Den högsta graden av aktivitet (t ex "1 Citeras") är den som registreras.

22. Gångmedlem

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

23. Brottsmisstänkta

(oavsett om personen är identifierad eller ej)

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

24. Vittne

(oavsett om personen är identifierad eller ej)

1. Citeras (direkt tal)

2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

25. Offer

(oavsett om personen är identifierad eller ej)

1. Citeras (direkt tal, även genom brev)
2. Refereras (indirekt tal, även genom brev)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

26. Polis

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

27. Politiker

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

28. Jurister

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

29. Expert/forskare

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

30. Förekommer kvinna/or i texten?

1. Ja, citeras (direkt tal)
2. Ja, refereras (indirekt tal)
3. Ja, omnämns
4. Nej. *Gå till nr. 32*

31. I vilken egenskap förekommer kvinnan/orna?

1. Fru/sambo/flickvän till medlem
2. Brottsmisstänkt
3. Brottsoffer (om ej 6 eller 8)
4. Vittne
5. Myndighetsperson rättsväsendet (polis, åklagare e.dyl.)
6. Myndighetsperson OCH brottsoffer
7. Politiker
8. Politiker OCH brottsoffer
9. Annat

32. Annan

1. Citeras (direkt tal)
2. Refereras (indirekt tal)
3. Omnämns
4. Benämns inte i artikeln

33. Offrets relation

Är offret en medlem eller utomstående/oberoende av mc-gäng?

1. Medlem eller anknytning till mc-gäng
2. Utomstående/civilt offer

Bilaga 3: Tabeller

Tabell 1. Antal artiklar i respektive dagstidning år 1995-1997		
	Antal (st.)	Procent (%)
DN	36 st.	13 %
SvD	71 st.	27 %
Aftonbladet	83 st.	31 %
Expressen	77 st.	29 %
Totalt	267 st.	100 %

Tabell 2. Artikelstorlek på de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997					
	Liten/Notis	Medelstor	Stor	Mycket stor	
	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
DN	16 st. = 44 %	15 st. = 42 %	5 st. = 14 %	0 st. = 0 %	36 st. = 100 %
SvD	32 st. = 45 %	35 st. = 49 %	4 st. = 6 %	0 st. = 0 %	71 st. = 100 %
Aftonbladet	33 st. = 40 %	46 st. = 55 %	3 st. = 4 %	1 st. = 1 %	83 st. = 100 %
Expressen	13 st. = 17 %	49 st. = 64 %	14 st. = 18 %	1 st. = 1 %	77 st. = 100 %
Alla tidningar totalt	94 st. = 35 %	145 st. = 54 %	26 st. = 10 %	2 st. = 1 %	267 st. = 100 %

Tabell 3. Artikelgenre i de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997

	Nyhetsartikel	Reportage	Ledarartike l	Debattartikel	Övrig genre	
	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
DN	31 st. = 85 %	1 st. = 3 %	1 st. = 3 %	2 st. = 6 %	1 st. = 3 %	36 st. = 100 %
SvD	53 st. = 75 %	5 st. = 7 %	1 st. = 1 %	4 st. = 6 %	8 st. = 11 %	71 st. = 100 %
Aftonbladet	54 st. = 65 %	11 st. = 13 %	1 st. = 1 %	0 st. = 0 %	17 st. = 21 %	83 st. = 100 %
Expressen	61 st. = 79 %	3 st. = 4 %	4 st. = 5 %	0 st. = 0 %	9 st. = 12 %	77 st. = 100 %
Alla tidningar totalt	199 st. = 74 %	20 st. = 8 %	7 st. = 3 %	6 st. = 2 %	35 st. = 13 %	267 st. = 100 %

Tabell 4. Förekomsten av ordet organiserad brottslighet i antal och procent i de olika dagstidningarna år 1995-1997

	Ordet organiserad brottslighet förekommer	Ordet organiserad brottslighet förekommer inte	
	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
DN	14 st. = 39 %	22 st. = 61 %	36 st. = 100 %
SvD	23 st. = 32 %	48 st. = 68 %	71 st. = 100 %
Aftonbladet	6 st. = 7 %	77 st. = 93 %	83 st. = 100 %
Expressen	6 st. = 8 %	71 st. = 92 %	77 st. = 100 %
Alla tidningar totalt	49 st. = 18 %	218 st. = 82 %	267 st. = 100 %

Tabell 5. Olika aktörer som får uttala sig i artiklarna genom citat eller referat i de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997

	DN	SvD	Aftonbladet	Expressen	Alla tidningar totalt
	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
Gångmedlem	3 st. = 8 %	5 st. = 7 %	14 st. = 17 %	17 st. = 22 %	39 st. = 15 %
Brottsmisstänkt	0 st. = 0 %	0 st. = 0 %	4 st. = 5 %	4 st. = 5 %	8 st. = 3 %
Vittne	3 st. = 8 %	3 st. = 4 %	7 st. = 8 %	15 st. = 19 %	28 st. = 11 %
Offer	0 st. = 0 %	3 st. = 4 %	5 st. = 6 %	6 st. = 8 %	14 st. = 5 %
Polis	21 st. = 58 %	44 st. = 62 %	39 st. = 47 %	54 st. = 70 %	158 st. = 59 %
Politiker	7 st. = 19 %	14 st. = 20 %	11 st. = 13 %	7 st. = 9 %	39 st. = 15 %
Jurist	7 st. = 19 %	5 st. = 7 %	5 st. = 6 %	6 st. = 8 %	23 st. = 9 %
Expert	1 st. = 3 %	3 st. = 4 %	2 st. = 2 %	1 st. = 1 %	7 st. = 3 %

Tabell 6. Relationen mellan offer och mc-gång i de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997

	Offer medlem/relation till mc-gång	Offer utomstående/ ej relation till mc-gång	
	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
DN	32 st. = 89 %	4 st. = 11 %	36 st. = 100 %
SvD	59 st. = 83 %	12 st. = 17 %	71 st. = 100 %
Aftonbladet	65 st. = 78 %	18 st. = 22 %	83 st. = 100 %
Expressen	60 st. = 78 %	17 st. = 22 %	77 st. = 100 %
Alla tidningar totalt	216 st. = 81 %	51 st. = 19 %	267 st. = 100 %

Tabell 7. Förekomsten av kvinnor i de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997

	Kvinnor förekommer i artiklarna	Kvinnor förekommer inte i artiklarna	
	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
DN	11 st. = 31 %	25 st. = 69 %	36 st. = 100 %
SvD	28 st. = 39 %	43 st. = 61 %	71 st. = 100 %
Aftonbladet	34 st. = 41 %	49 st. = 59%	83 st. = 100 %
Expressen	23 st. = 30 %	54 st. = 70 %	77 st. = 100 %
Alla tidningar totalt	96 st. = 36 %	171 st. = 64 %	267 st. = 100 %

Tabell 8. I vilken egenskap förekommer kvinnan/kvinnorna i de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997

	DN	SvD	Aftonbladet	Expressen	Alla tidningar totalt
	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = procent
Gängmedlem	0 st. = 0 %	0 st. = 0 %	5 st. = 15 %	3 st. = 13 %	8 st. = 8 %
Brottsmisstänkt	0 st. = 0 %	0 st. = 0 %	4 st. = 12 %	0 st. = 0 %	4 st. = 5 %
Brottsoffer	1 st. = 9 %	7 st. = 25 %	9 st. = 26 %	5 st. = 22 %	22 st. = 23 %
Vittne	0 st. = 0 %	1 st. = 4 %	1 st. = 3 %	3 st. = 13 %	5 st. = 5 %
Myndighetsperson(Polis , åklagare)	1 st. = 9 %	4 st. = 14 %	4 st. = 12 %	1 st. = 4 %	10 st.= 10%
Myndighetsperson och brottsoffer	0 st. = 0 %	0 st. = 0 %	1 st. = 3 %	0 st. = 0 %	1 st. = 1 %
Politiker	9 st. = 82 %	12 st. = 43 %	4 st. = 12 %	4 st. = 17 %	29 st. = 30 %
Annat	0 st. = 0 %	4 st. = 14 %	6 st. = 17 %	7 st. = 30 %	17 st. = 18 %
Totalt	11 st. = 100 %	28 st. = 100 %	34 st.= 100 %	23 st. = 100 %	96 st. =100%

Tabell 9. Olika ämnen som är huvud- eller undertema i de olika dagstidningarna i antal och procent år 1995-1997

	DN	SvD	Aftonbladet	Expressen	Alla tidningar totalt
	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Antal = procent	Totalt antal = Procent
Våldsbrott	16 st. = 44 %	41 st. = 58 %	62 st. = 75 %	52 st. = 67 %	171 st. = 64 %
Konflikt inom klubb	0 st. = 0 %	1 st. = 1 %	2 st. = 2 %	0 st. = 0 %	3 st. = 1 %
Konflikt mellan klubbar	19 st. = 53 %	46 st. = 65 %	68 st. = 82 %	66 st. = 86 %	199 st. = 74 %
Narkotikabrott	0 st. = 0 %	4 st. = 6 %	1 st. = 1 %	1 st. = 1 %	6 st. = 2 %
Ekobrott	1 st. = 3 %	3 st. = 4 %	2 st. = 2 %	1 st. = 1 %	7 st. = 3 %
Arbete mot mc-relaterad brottslighet	16 st. = 44 %	19 st. = 27 %	7 st. = 8 %	8 st. = 10 %	50 st. = 19 %
Rättegång	2 st. = 6 %	2 st. = 3 %	2 st. = 2 %	1 st. = 1 %	7 st. = 3 %
Lagstiftning	10 st. = 28 %	9 st. = 13 %	7 st. = 8 %	4 st. = 5 %	27 st. = 10 %
Otillåten påverkan myndighetsperson	2 st. = 6 %	8 st. = 11 %	9 st. = 11 %	4 st. = 5 %	15 st. = 6 %

Bilaga 4: Exempel på hur artiklar såg ut med bild i tidningen

Med de karaktäristiska kläderna och västarna visar de vilken mc-klubb de tillhör och vilken status de nått.

HD-motorcykeln och kriminaliteten förenar dem.

De säger själva att de bara träffas för att köra bägge.

Polisen beskriver dem som hänsynslösa brottslingar.

Under det gångna året har mc-våldet exploderat i Sverige. Med jämna mellanrum har tidningarnas svarta rubriker berättat om mord, misshandel, olaga hot och kidnappningar. Polis och åklagare har krävt mer resurser och de riksdagsmän som lyssnat har hotats till livet. En kort genomgång av mc-våldet 1994 ser ut så här:

En 23-årig medlem av Rebels, hang aroundklubb till Hells Angels mördas i en blodig uppgörelse mellan Hells Angels och Bandidos på en svartklubb i Helsingborg.

Tjallaren mördas

En misstänkt tjallare mördas på Bergafängelset i Helsingborg av två medlemmar av klubben Bandidos.

En person kidnappas och misshandlas av tre medlemmar i Stockholmsklubben Choppers South Side. En av kidnapparna är en 23-årig före detta medlem i VAM som dömts för inbrott i ett vapenförråd i Ursvik utanför Stockholm 1992.

En medlem av Dansk Bandidos skjuts i Växjö sedan han försökt driva in pengar från en 34-årig klubbägare.

Våldet riktar sig inte bara mot rivaliserande gäng, utan också mot poliser, åklagare och vittnen.

I Svenljunga sitter tre män och en kvinna anhållna misstänkta för att ha sprängt polisstationen. Tidigare i år besköts polishuset och en bomb detonerade utanför en polismans villa. Enligt polisen har alla **VÄND**

● 39-årig medlem dömd för främjande av flykt samt misshandel.

● 30-årig medlem i prospect-gang dömd för grovt narkoti-

hotar Skååne

Hells Angels, Malmö

Tomas Möller, 31.
President. Inkomst:
83 200 kr. Delägare i
Svensk Atertagsservice
KB. Dömd till tio måna-
ders fängelse för bland
annat grov misshandel.

**Patrik "Bäret"
Borglund, 29.**
Inkomst: 42 900 kronor.
Ostraffad.

**Magnus "Tanglan"
Lindahl, 34.**
Inkomst: 146 700 kr. Eit
barn. Stry- och reglerme-
kaniker. Under åtal sedan
1994 för misshandel.

**Conny "Mummel"
Wickman, 33.**
Inkomst: 107 600 kr.
Showarrangör. Dömd för
bl a övergrepp i rättsak.
Skottskadad i host.

Tor Nygren, 38.
Inkomst: 115 900 kr.
Showarrangör. Agde förr
Svedgames som hyrde
ut spelbord och Casino
City HB. Ostraffad.

**Kent Stefan "Rudaz"
Rohdin, 34.**
Dömd för grov misshan-
del till 3,5 års fängelse.

